

บทที่ 5
ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ ในเขต กทม.

- สหกรณ์ที่ใช้บริการเงินกู้ที่อยู่อาศัยจาก พชม. จำนวน 5 สหกรณ์
รวม 209 ตัวอย่าง จากสมาชิกจำนวน 339 ราย

- ระยะเวลาในการสำรวจประมาณ 3 เดือนเศษ (10 มกราคม
2539 - 18 เมษายน 2539)

ผลของการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามแบบสอบถามที่กำหนดไว้ สามารถ
นำเสนอได้ตามลำดับดังนี้

1. สถานภาพทางสังคมและโครงสร้างของครอบครัวสมาชิกสหกรณ์

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์

เพศ	จำนวนราย	ร้อยละ
ชาย	77	36.84
หญิง	132	63.16
รวม	209	100

ผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 132 ราย
จำนวนทั้งหมด 209 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 63.16 ของทั้งหมด ส่วนที่เหลือ
เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 36.84 ของทั้งหมด

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนร้อยละของอายุผู้ให้สัมภาษณ์

อายุ	จำนวนราย	ร้อยละ
ไม่ระบุ	2	0.96
ต่ำกว่า 30 ปี	21	10.05
30-39 ปี	68	32.54
40-49 ปี	85	40.67
50 ปีขึ้นไป	33	15.79
รวม	209	100

ผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้มีอายุระหว่าง 40-49 ปีมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 40.67 ของทั้งหมด รองลงมาคือผู้ที่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็น ร้อยละ 32.54 ของทั้งหมด หรืออาจกล่าวได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ระหว่าง 30-49 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.21

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนร้อยละของระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวนราย	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	12	5.74
ประถม	153	73.21
มัธยม	33	15.79
ปวช/ปวส	9	4.31
ปริญญาตรี	2	0.96
รวม	209	100

ผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้นับว่าส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 153 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.21 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 15.79

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนร้อยละของการนับถือศาสนา

ศาสนา	จำนวนราย	ร้อยละ
พุทธ	206	98.56
คริสต์	1	0.48
อิสลาม	2	0.96
รวม	209	100

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 206 ราย จากกลุ่มตัวอย่าง 209 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 98.56 นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกที่รวมกลุ่มเป็นชุมชนเดียวกันนั้น ความแตกต่างของศาสนาน่าจะมีส่วนในการรวมกลุ่มของสมาชิกด้วย เนื่องจากศาสนาที่ต่างกัน การประกอบกิจกรรมทางศาสนาก็แตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 แสดงรายละเอียดโครงสร้างของจำนวนสมาชิกทั้งหมดในครอบครัว

จำนวนสมาชิกทั้งหมด	จำนวนราย	ร้อยละ
ไม่ระบุ	-	-
1 คน	7	3.35
2 คน	17	8.13
3 คน	39	18.66
4 คน	53	25.36
5 คนขึ้นไป	93	44.50
รวม	209	100

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสมาชิกในครอบครัวพบว่า ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัวตั้งแต่ 5 คนขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.50 ของทั้งหมด รองลงมาคือจำนวนสมาชิก 4 คน และ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25.36 และ 18.66 ตามลำดับ จึงสรุปได้ว่าโครงสร้างของจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่สัมพันธ์อย่างได้ในครั้งนี้มีจำนวนตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 69.86

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนร้อยละของสมาชิกที่อยู่ในวัยทำงานและมีรายได้

จำนวนสมาชิก	จำนวนราย	ร้อยละ
ไม่ระบุ	-	-
1 คน	43	20.57
2 คน	111	53.11
3 คน	34	16.27
4 คน	10	4.78
5 คนขึ้นไป	11	5.26
รวม	209	100

จากข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าในแต่ละครอบครัวจะมีสมาชิกที่อยู่ในวัยทำงานและมีรายได้ครอบครัวละ 2 คน มากที่สุดจำนวน 111 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.11 รองลงมาคือครอบครัวละ 1 คน และ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.57 และ 16.27 ตามลำดับ อาจกล่าวได้ว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถาม มีสมาชิกในครอบครัว 2 คน ที่อยู่ในวัยทำงานและมีรายได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 แสดงจำนวนร้อยละของสมาชิกที่อยู่ในวัยทำงาน แต่ไม่มีรายได้

สมาชิก	จำนวนราย	ร้อยละ
ไม่ระบุ	126	60.29
1 คน	42	20.10
2 คน	6	2.87
3 คน	9	4.31
4 คน	-	-
5 คนขึ้นไป	1	0.48
รวม	209	100

สมาชิกมีรายได้ทุกคนจำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.96

จากการสอบถามถึงสมาชิกในครอบครัวที่อยู่ในวัยทำงานแต่ไม่มีรายได้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 60.29 ไม่ยอมระบุจำนวนส่วนสมาชิกที่ตอบครอบครัวละ 1 คน และ 3 คน มีร้อยละ 20.10 และ 4.31 ตามลำดับ โดยมีครอบครัวที่สมาชิกมีรายได้ทุกคน จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.96

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ลักษณะทางเศรษฐกิจและสถานภาพทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ฯ

2.1 การประกอบอาชีพ

ตารางที่ 19 แสดงจำนวนร้อยละของการประกอบอาชีพ

อาชีพ	จำนวนราย	ร้อยละ
รับจ้างทั่วไป	81	38.76
ลูกจ้างเอกชน	37	17.70
ลูกจ้างหน่วยงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ	9	4.31
ข้าราชการ	2	0.96
ค้าขาย	50	23.92
ว่างงาน	23	11
อื่น ๆ	7	3.35
รวม	209	100

การประกอบอาชีพของสมาชิกสหกรณ์พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 81 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.76 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป รองลงมาประกอบอาชีพค้าขายและลูกจ้างในภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 23.92 และร้อยละ 17.70 ตามลำดับ

2.2 รายได้โดยเฉลี่ยของครอบครัว

ตารางที่ 20 แสดงจำนวนร้อยละของรายได้เฉลี่ยของครอบครัว

ระดับรายได้ต่อเดือน	จำนวนราย	ร้อยละ
ไม่เกิน 5,000 บาท	15	7.18
5,001-10,000 บาท	84	40.19
10,001-15,000 บาท	62	29.67
15,001-20,000 บาท	28	13.40
20,001 บาท ขึ้นไป	20	9.57
รวม	209	100

รายได้เฉลี่ยของครอบครัวสมาชิกที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 40.19 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.67 ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบกับระดับรายได้ของครัวเรือนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 สำหรับกลุ่มผู้มีรายได้น้อย (เปอร์เซ็นต์ไทล์ ที่ 0-30) จะมีรายได้ครัวเรือน ณ ปี 2539 อยู่ระหว่าง 11,001-16,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้

2.3 ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของครอบครัว

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนร้อยละของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครอบครัว

ระดับรายจ่ายต่อเดือน	จำนวนราย	ร้อยละ
ไม่เกิน 5,000 บาท	39	18.66
5,001-10,000 บาท	118	56.46
10,001-15,000 บาท	36	17.22
15,001-20,000 บาท	15	7.18
20,001 บาท ขึ้นไป	1	0.48
รวม	209	100

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 56.46 มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของครอบครัวอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาทต่อเดือน รองลงมา มีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 18.66

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยต่อเดือนกับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน โดยคิดสัดส่วนร้อยละที่ใกล้เคียงกัน จะเห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนไม่เกิน 15,000 บาท จำนวน 161 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.04 ในขณะที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 75.12 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 5,000 บาท

2.4 เปรียบเทียบรายได้และค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของครอบครัว

ตารางที่ 22 แสดงรายละเอียดของค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือนที่มีรายได้แตกต่างกัน

รายได้ \ ใช้จ่าย	ไม่เกิน 5,000	5,001- 10,000	10,001- 15,000	15,001- 20,000	20,001 ขึ้นไป	รวม
ไม่เกิน 5,000	15	-	-	-	-	15
5,001-10,000	22	62	-	-	-	84
10,001-15,000	1	48	13	-	-	62
15,001-20,000	1	8	14	5	-	28
20,001 ขึ้นไป	-	-	9	10	1	20
รวม	39	118	36	15	1	209

เมื่อพิจารณาถึงรายได้โดยเฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนในตารางที่ 20 เปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของครอบครัวในตารางที่ 21 จะเห็นว่ากลุ่มที่มีรายได้ในระดับต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่จะมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนในระดับที่ต่ำกว่ารายได้ของครอบครัวแทบทั้งสิ้น

2.5 การออมทรัพย์ของสมาชิกสหกรณ์ฯ

ตารางที่ 23 แสดงจำนวนร้อยละของการสะสมเงินออมในลักษณะการออมทรัพย์กลุ่ม

เงินออมกลุ่มสะสม	จำนวนราย	ร้อยละ
ไม่เกิน 4,000 บาท	28	24.78
4,001-8,000 บาท	34	30.09
8,001-12,000 บาท	14	12.39
12,001-16,000 บาท	1	0.88
16,001 บาท ขึ้นไป	-	-
ไม่ระบุ	36	31.86
รวม	113	100

จากสหกรณ์ทั้ง 5 แห่ง มี 2 สหกรณ์ที่สมาชิกมีการฝากออมทรัพย์กลุ่ม การสะสมเงินออมในลักษณะการออมทรัพย์กลุ่มนั้น จากสหกรณ์ฯ ทั้ง 5 แห่งที่ตอบแบบสอบถาม มีเพียง 2 แห่งเท่านั้นที่ปัจจุบันสมาชิกยังคงมีการฝากออมทรัพย์กลุ่ม นอกนั้นได้หยุดให้บริการออมทรัพย์ เนื่องจากสหกรณ์ฯ ส่วนใหญ่ขาดบุคลากรที่จะให้บริการสมาชิกสหกรณ์ฯ บางแห่งจึงกำหนดให้มีเฉพาะการสะสมค่าหุ้นอย่างเดียว บางแห่งสมาชิกจะมีการออมทรัพย์กับกลุ่มการเงินต่าง ๆ แทน เช่น กลุ่มแม่บ้านศูนย์รวมพัฒนาชุมชน, การออมทรัพย์ในที่ทำงาน เป็นต้น

ตารางที่ 24 แสดงจำนวนร้อยละของการสะสมเงินออมในลักษณะของเงินค่าหุ้นสหกรณ์ฯ

เงินค่าหุ้นสะสม	จำนวนราย	ร้อยละ
ไม่เกิน 2,000 บาท	18	8.61
2,001-4,000 บาท	67	32.06
4,001-6,000 บาท	17	8.13
6,001-8,000 บาท	1	0.48
8,001 บาท ขึ้นไป	1	0.48
ไม่ระบุ	105	50.24
รวม	209	100

สมาชิกที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้อยู่ส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.24 จากจำนวน 209 ราย ไม่ยอมระบุจำนวนเงินที่สะสมในลักษณะของค่าหุ้นสหกรณ์ฯ สำหรับสมาชิกที่ยอมระบุจำนวนเงินสะสมค่าหุ้นสหกรณ์ฯ นั้น ส่วนใหญ่จะมีเงินสะสมอยู่ในช่วง 2,001-4,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.06 รองลงมาคือ เงินสะสมไม่เกิน 2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.61 และเงินสะสมอยู่ในช่วง 4,001-6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.13 หรืออาจกล่าวได้ว่าสมาชิกที่ระบุจำนวนเงินค่าหุ้นสหกรณ์ฯ มีจำนวนเงินค่าหุ้นสะสมไม่เกิน 6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.8 จากจำนวน 209 ราย

2.6 ลักษณะการใช้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของ พชม.

ตารางที่ 25 แสดงรายละเอียดของการใช้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของ พชม.

ประเภทการใช้	จำนวนราย	ร้อยละ
ซื้อที่ดิน	129	61.72
ปลูกสร้างที่อยู่อาศัย	58	27.75
ไม่ตอบ	22	10.53
รวม	209	100

สมาชิกที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้อาจจากสหกรณ์ฯ 5 แห่ง มี 3 แห่งที่ขอกู้เพื่อซื้อที่ดิน และ 2 แห่งขอกู้เพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัย ดังนั้น สมาชิกจำนวน 209 ราย จึงมีค่าตอบในเรื่องของการนำเงินกู้ไปใช้ประโยชน์ในการซื้อที่ดิน ร้อยละ 61.72 และใช้เพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัยร้อยละ 27.75 โดยมีสมาชิกที่ไม่ตอบคำถามจำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.53

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 แสดงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สินค้าเชื่อที่อยู่อาศัยจาก พชม.

ประโยชน์ที่ได้รับ	จำนวนราย	ร้อยละ
ได้รู้จักการจัดระบบครอบครัว	3	1.44
มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง	195	93.30
ใช้หนี้สินนอกระบบ	2	0.96
อื่น ๆ	3	1.44
ไม่ตอบ	6	2.87
รวม	209	100

สมาชิกที่ตอบแบบสอบถามในเรื่องของประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สินค้าเชื่อที่อยู่อาศัยนั้น สมาชิกจำนวน 195 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 93.30 เห็นว่า ทำให้มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ของการอนุมัติสินเชื่อของ พชม.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27 แสดงรายละเอียดของภาระที่เพิ่มขึ้นจากการใช้เงินเชื่อที่อยู่อาศัย
จาก พชม.

ภาระจากการกู้เงิน	จำนวนราย	ร้อยละ
หนี้สินมากขึ้นแต่แก้ปัญหาไม่หมด	21	10.05
ค่าใช้จ่ายมากขึ้น	155	74.16
อื่น ๆ	25	11.96
ไม่ตอบ	8	3.83
รวม	209	100

สำหรับในเรื่องของภาระที่เพิ่มขึ้นจากการใช้เงินกู้ยืม ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 155 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 74.16 เห็นว่าภาระที่เพิ่มขึ้นคือค่าใช้จ่ายมากขึ้น แต่ไม่มีปัญหาในการผ่อนส่ง มีเพียงร้อยละ 10.05 เท่านั้น ที่เห็นว่ามีหนี้สินมากขึ้น แต่แก้ปัญหาไม่หมด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.7 ภาระหนี้สินอื่นที่ไม่ใช่หนี้ที่เกิดกับสหกรณ์ฯ

ตารางที่ 28 แสดงจำนวนร้อยละของภาระหนี้สิน

ภาระหนี้สิน	จำนวนราย	ร้อยละ
ไม่มีหนี้สินอื่น	165	78.95
มีหนี้สินจากแหล่งอื่น	44	21.05
ไม่ตอบ	-	-
รวม	209	100

ตารางที่ 29 แสดงรายละเอียดของจำนวนเงินที่กู้ยืม

ยอดเงินที่กู้ยืม	จำนวนราย	ร้อยละ
ไม่เกิน 10,000	20	45.46
10,001-30,000	8	18.18
30,001-50,000	3	6.82
50,001 ขึ้นไป	1	2.27
ไม่ระบุ	12	27.27
รวม	44	100

ตารางที่ 30 แสดงรายละเอียดแหล่งที่มาของเงินกู้

แหล่งที่กู้ยืม	จำนวนราย	ร้อยละ
กู้ยืมจากญาติ/เพื่อน	23	46
กู้ยืมจากนายทุนในชุมชน	4	8
กู้ยืมจากนายทุนเงินกู้	7	14
อื่น ๆ	13	26
ไม่ระบุ	3	6
รวม	50	100

ยอดเงินรวมแต่กู้จากหลายแหล่งทำให้จำนวนรวมเท่ากับ 50

เกี่ยวกับภาระหนี้สินอื่นที่ไม่ใช่หนี้ที่เกิดกับสหกรณ์นั้น ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ร้อยละ 78.95 ไม่มีภาระหนี้สินอื่นมีเพียง 44 ราย หรือร้อยละ 21.05 ที่มีภาระหนี้สินอื่นซึ่งส่วนใหญ่มียอดเงินไม่เกิน 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.46 รองลงมาอยู่ในช่วง 10,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.18 โดย ส่วนใหญ่ร้อยละ 46 จะกู้ยืมจากญาติหรือเพื่อน และร้อยละ 14 กู้ยืมจากนายทุนเงินกู้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.8 การเก็บออมเงินของสมาชิกสหกรณ์ฯ

ตารางที่ 31 แสดงสถานะการเก็บออมเงิน

สถานะการเก็บออมเงิน	จำนวนราย	ร้อยละ
ไม่มีเงินเหลือเก็บออม	135	64.59
มีเงินเหลือเก็บออม	74	35.41
รวม	209	100

ตารางที่ 32 แสดงจำนวนร้อยละของจำนวนเงินที่เหลือเก็บ

ยอดเงินเหลือเก็บ	จำนวนราย	ร้อยละ
ไม่เกิน 10,000	26	35.14
10,001-30,000	10	13.51
30,001-50,000	6	8.11
50,001 ขึ้นไป	4	5.41
ไม่ระบุ	28	37.84
รวม	74	100

ตารางที่ 33 แสดงวิธีการออมเงินที่เหลือเก็บ

วิธีการเก็บออม	จำนวนราย	ร้อยละ
ฝากธนาคาร	55	74.32
อื่น ๆ	10	13.51
ไม่ระบุ	9	12.16
รวม	74	100

สมาชิกที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้มีจำนวน 74 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 35.41 มีเงินเหลือเก็บออมซึ่งจำนวนที่เหลือเก็บนั้นส่วนใหญ่มียอดเงินไม่เกิน 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.14 ยอดเงินอยู่ในช่วง 10,001-30,000 บาท มีร้อยละ 13.51 ยอดเงิน 30,001-50,000 บาท มีร้อยละ 8.11 และเงินที่เหลือเก็บเหล่านี้สมาชิกจะใช้วิธีฝากธนาคารเป็นส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 74.32 นอกนั้นสมาชิกจะใช้วิธีอื่น ๆ ได้แก่ การประกันชีวิต ซื้อสลากออมสิน เล่นแชร์ รวมถึงการเก็บเองที่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 13.51

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. การมีส่วนร่วมในขบวนการสหกรณ์

ตารางที่ 34 แสดงรายละเอียดของเหตุผลที่สมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ

(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

เหตุผล	จำนวนราย	ร้อยละ
อยากออมทรัพย์	62	12.92
อยากรวมกลุ่มช่วยเหลือกัน	104	21.67
เพื่อน/ญาติ/กรรมการชักชวน	74	15.42
มีปัญหาอยากให้กลุ่มช่วยเหลือ	63	13.13
รู้ว่าจะกู้เงินได้	36	7.50
แก้ปัญหาการถูกละเมิด	140	29.17
ไม่ตอบ	1	0.21
รวม	480	100

สมาชิกที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ให้เหตุผลที่สมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ เพื่อต้องการแก้ปัญหาการถูกละเมิดมากที่สุดจำนวน 140 ราย จากจำนวนทั้งหมด 480 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.17 เหตุผลรองลงมาเป็นไปในลักษณะของความ ต้องการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกันคิดเป็นร้อยละ 21.67 อีกเหตุผลหนึ่งคือการ ถูกชักชวนจากเพื่อน ๆ หรือญาติ และกรรมการคิดเป็นร้อยละ 15.42

ตารางที่ 35 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลการตั้งสหกรณ์ฯ

(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

เหตุผล	จำนวนราย	ร้อยละ
เพื่อแก้ปัญหาที่อยู่อาศัย	199	93.87
เพื่อรับฝากเงินและให้กู้ยืมเงิน	11	5.19
เพื่อทำธุรกิจหาผลกำไร	-	-
ไม่ตอบ	2	0.94
รวม	212	100

ในเรื่องของความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลการตั้งสหกรณ์นั้น สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 93.87 คิดว่าน่าจะตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยโดยมีบางส่วนจำนวนร้อยละ 5.19 คิดว่าสหกรณ์ตั้งขึ้นมาเพื่อรับฝากเงินและให้กู้ยืมเงิน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 36 แสดงจำนวนร้อยละเกี่ยวกับการรับการอบรมความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ฯ
ของสมาชิก

การอบรมความรู้	จำนวนราย	ร้อยละ
ไม่เคยรับการอบรม	138	66.03
เคยรับการอบรม	71	33.97
รวม	209	100

สมาชิกที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 138 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 66.03
ไม่เคยรับการอบรมความรู้เกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์หรือสหกรณ์เลย ส่วนสมาชิกที่
เคยเข้ารับการอบรมความรู้นั้น เรื่องที่เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการ
จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์หรือสหกรณ์เพื่อที่อยู่อาศัยและกฎระเบียบความรู้เรื่อง
ระบบสหกรณ์ โดยหน่วยงานที่จัดอบรมมีทั้ง พชม. และหน่วยงาน NGO

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 37 แสดงจำนวนร้อยละของสมาชิกเกี่ยวกับการเข้าประชุมร่วมกับสหกรณ์ฯ

การประชุมของสหกรณ์	จำนวนราย	ร้อยละ
ไม่เคยเข้าประชุม	22	10.53
เคยเข้าประชุม	187	89.47
รวม	209	100

สมาชิกที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะให้ความสนใจเข้าร่วมประชุมกับสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 89.47 มีเพียงร้อยละ 10.53 เท่านั้น ที่ไม่เคยเข้าประชุมเลย

ตารางที่ 38 แสดงรายละเอียดของลักษณะการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสหกรณ์ฯ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ลักษณะการรับรู้	จำนวนราย	ร้อยละ
ติดตามเอง	35	10.09
ประกาศของสหกรณ์	96	27.67
กรรมการบอก	142	40.92
เพื่อนสมาชิกบอก	57	16.43
อื่น ๆ	15	4.32
ไม่ตอบ	2	0.58
รวม	347	100

ในเรื่องของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสหกรณ์ สมาชิกที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะทราบจากการบอกเล่าของกรรมการคิดเป็นร้อยละ 40.92 จากจำนวน 347 ราย รองลงมาจะเป็นประกาศของสหกรณ์และเพื่อนสมาชิกด้วยกัน บอกต่อให้รับทราบ คิดเป็นร้อยละ 27.67 และร้อยละ 16.43 ตามลำดับ

ตารางที่ 39 แสดงจำนวนร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลือกกรรมการสหกรณ์ว่า

การมีส่วนร่วมในการเลือก	จำนวนราย	ร้อยละ
ไม่เคยรู้เรื่อง	12	5.74
รู้แต่ไม่มีเวลาไปเลือก	28	13.40
ไม่สนใจ, ไม่เคยไปเลือก	3	1.44
ไปเลือกทุกครั้ง	156	74.64
ไปบ้างเป็นบางครั้ง	6	2.87
อื่นๆ	4	1.91
รวม	209	100

การมีส่วนร่วมในการเลือกกรรมการสหกรณ์ของสมาชิกนั้นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จำนวน 156 ราย หรือร้อยละ 74.64 จะสนใจไปเลือกตั้งกรรมการสหกรณ์ทุกครั้งที่มีการประชุมเลือกตั้งกรรมการใหม่ โดยมีสมาชิกร้อยละ 13.40 ที่รู้ว่ามีกรรมการเลือกตั้งกรรมการ แต่ไม่มีเวลาไปเลือก ในขณะที่เดียวกันก็มีสมาชิกร้อยละ 5.74 ที่ไม่เคยทราบหรือรู้เรื่องการเลือกตั้งกรรมการเลย

ตารางที่ 40 แสดงรายละเอียดของข้อพิจารณาในการเลือกกรรมการสหกรณ์ฯ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ข้อพิจารณาในการเลือก	จำนวนราย	ร้อยละ
ความรู้ความสามารถ	120	28.17
เป็นผู้นำชุมชน, เสียสละ	122	28.64
ฐานะดี	1	0.23
มีความน่าเชื่อถือ, ไว้ใจได้	128	30.05
เลือกตามคำชี้ชวน	30	7.04
อื่น ๆ	16	3.76
ไม่ตอบ	9	2.11
รวม	426	100

สำหรับข้อพิจารณาในการเลือกกรรมการสหกรณ์นั้น ผู้ตอบแบบสอบถาม
ในครั้งนี จะพิจารณาเรื่องความน่าเชื่อถือและไว้ใจได้ เป็นอันดับแรก คิดเป็น
ร้อยละ 30.05 จากจำนวน 426 ราย รองลงมาได้แก่การเป็นผู้นำชุมชนมีความ
เสียสละ และความรู้ความสามารถคิดเป็นร้อยละ 28.64 และ 28.17 ตามลำดับ

ตารางที่ 41 แสดงรายละเอียดของสิ่งที่สมาชิกอยากทำให้กับสหกรณ์ฯ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

สิ่งที่สมาชิกอยากทำให้กับสหกรณ์	จำนวน	ร้อยละ
ให้ความร่วมมือกับสหกรณ์ในทุกเรื่อง	92	42.99
มีส่วนร่วมในการทำงานและบริหารงานสหกรณ์	13	6.08
ไม่ตอบ	107	50.00
อื่น ๆ	2	0.93
รวม	214	100

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 42.99 จากจำนวน 214 ราย
พร้อมให้ความร่วมมือกับสหกรณ์ในทุกเรื่อง แต่มีสมาชิกร้อยละ 50 ไม่ตอบคำถาม
ในข้อนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ทัศนคติและความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของกรมการสหกรณ์

ตารางที่ 42 แสดงรายละเอียดการทำงานของกรมการที่พอใจและมีประโยชน์
ต่อสหกรณ์

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

เรื่องที่พอใจและมีประโยชน์ต่อสหกรณ์	ราย	ร้อยละ
การเงินและการทำบัญชี	40	11.63
การให้บริการกู้ยืมเงิน	56	16.28
การบริการ/ช่วยเหลือสมาชิก	73	21.22
การติดต่อสื่อสารและให้ข้อมูลความรู้แก่สมาชิก	80	23.26
ความสามารถ/พฤติกรรมของกรมการในการทำงาน	55	15.99
ไม่ตอบ	34	9.88
ไม่พอใจ	6	1.74
พอใจทุกเรื่อง	-	-
รวม	344	100

ผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้มี ความพึงพอใจในการทำงานของคณะ
กรมการสหกรณ์ในแง่ของการติดต่อสื่อสารและให้ข้อมูลความรู้แก่สมาชิก มาก
ที่สุดคิดเป็นร้อยละ 23.26 จากจำนวน 344 ราย ประเด็นรองลงมาได้แก่ การ
บริการและช่วยเหลือสมาชิกคิดเป็นร้อยละ 21.22 ของจำนวนทั้งหมด โดยมี
สมาชิกไม่ตอบคำถามข้อนี้จำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.88

ตารางที่ 43 แสดงรายละเอียดของการทำงานของกรรมการที่ไม่พอใจและ
อยากให้ปรับปรุง

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

เรื่องที่ไม่พอใจและอยากให้ปรับปรุง	ราย	ร้อยละ
การเงินและการทำบัญชี	57	21.67
การให้บริการกู้ยืมเงิน	10	3.80
การบริการ/ช่วยเหลือสมาชิก	4	1.52
การติดต่อสื่อสารและให้ข้อมูลความรู้แก่สมาชิก	18	6.84
ความสามารถ/พฤติกรรมของกรรมการในการทำงาน	68	25.86
ไม่ตอบ	7	2.66
ไม่มี	92	34.98
อื่น ๆ	7	2.66
รวม	263	100

ในเรื่องการทำงานของคณะกรรมการที่สมาชิกไม่พอใจและอยากให้ปรับปรุงนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 34.98 จากจำนวน 263 ราย เห็นว่ายังไม่มีเรื่องใดที่ไม่พอใจและอยากให้ปรับปรุงแต่ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 25.86 เห็นว่าคณะกรรมการควรปรับปรุงในเรื่องของความสามารถในการทำงาน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ร้อยละ 21.67 ไม่พอใจและอยากให้ปรับปรุงการจัดการด้านการเงินและการทำบัญชีให้ชัดเจนโปร่งใส

5. ทัศนคติและความคิดเห็นต่อการทำงานของ พชม.

ตารางที่ 44 ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทการสนับสนุนคนจนเมืองของ พชม.

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

บทบาทของ พชม.	จำนวนราย	ร้อยละ
จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์	68	20
ให้เงินกู้	157	46.18
ช่วยพัฒนาองค์กรให้เข้มแข็ง	71	20.88
ไม่รู้	37	10.88
อื่น ๆ	6	1.77
ไม่ตอบ	1	0.29
รวม	340	100

เกี่ยวกับบทบาทการสนับสนุนคนจนเมืองของสำนักงานพัฒนาชุมชนเมืองนั้นผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 157 ราย หรือร้อยละ 46.18 คิดว่าสำนักงานพัฒนาชุมชนเมืองมีบทบาทในการให้เงินกู้ รองลงมาได้แก่ การช่วยเหลือพัฒนาองค์กรให้เข้มแข็ง และการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 20.88 และร้อยละ 20 ตามลำดับโดยมีสมาชิกร้อยละ 10.88 ไม่รู้ว่าสำนักงานพัฒนาชุมชนเมืองมีบทบาทในการสนับสนุนคนจนเมืองอย่างไรบ้าง

ตารางที่ 45 แสดงลักษณะกิจกรรมที่เจ้าหน้าที่ พชม. เข้ามาทำในชุมชน

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

กิจกรรมของเจ้าหน้าที่ พชม.	จำนวน	ร้อยละ
แนะนำการจัดตั้งกลุ่ม	51	13.08
มาชักชวนให้ใช้เงินกู้	42	10.77
พูดคุยกับชาวบ้านทั่วไป	38	9.74
แนะนำช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหาของชุมชน	70	17.95
ประชุมกับกรรมการ	57	14.62
ช่วยทำบัญชี	45	11.54
อื่น ๆ	2	0.51
ไม่รู้	61	15.64
ไม่ตอบ	24	6.15
รวม	390	100

ในประเด็นของกิจกรรมที่เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนเมืองเข้ามาทำในชุมชนนั้น สมาชิกที่ตอบแบบสอบถามเห็นว่าเจ้าหน้าที่จะมาแนะนำช่วยเหลือและแก้ปัญหาของชุมชนคิดเป็นร้อยละ 17.95 จากจำนวน 390 ราย รองลงมาได้แก่ การเข้าประชุมร่วมกับกรรมการ และการแนะนำการจัดตั้งกลุ่มคิดเป็นร้อยละ 14.62 และ 13.08 ตามลำดับ โดยมีสมาชิกร้อยละ 15.64 ที่ไม่รู้ว่าเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนเมืองเข้ามาทำอะไรในชุมชน

ตารางที่ 46 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของเจ้าหน้าที่ พชม.

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

บทบาทของเจ้าหน้าที่ พชม.	จำนวน	ร้อยละ
เป็นผู้ประสานงานให้คำแนะนำและช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ	51	23.29
ให้ความรู้เรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับสหกรณ์	18	8.22
บทบาทในปัจจุบันคืออยู่แล้ว	10	4.57
ไม่ตอบ	126	57.53
อื่น ๆ	14	6.39
รวม	219	100

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ร้อยละ 23.29 จากจำนวน 219 ราย ต้องการให้เจ้าหน้าที่ พชม. เป็นผู้ประสานงานให้คำแนะนำและช่วยแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ รองลงมา ร้อยละ 8.22 ต้องการให้เจ้าหน้าที่ พชม. ให้ความรู้ด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบสหกรณ์ฯ แก่สมาชิก ส่วนประเด็นอื่น ๆ ได้แก่ ความต้องการอยากให้เจ้าหน้าที่ พชม. ช่วยประสานงานร่วมกับสมาชิกในการติดต่อสาธารณูปโภคในที่ดินแห่งใหม่ที่สหกรณ์ฯ ดำเนินการจัดซื้อและต้องการให้มีการพิจารณากลุ่มสมาชิกที่ขอกู้เงินอย่างละเอียดรัดกุม คิดเป็นร้อยละ 6.39

ตารางที่ 47 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของ พชม.

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพชม	จำนวน	ร้อยละ
ให้รักษาระดับอัตราดอกเบี้ยไว้หรือลดลง	27	12.62
ให้บริการแนะนำและแก้ไขปัญหาให้สมาชิก	11	5.14
ให้การสนับสนุนและแก้ปัญหที่อยู่อาศัยอย่างต่อเนื่อง- และรวดเร็ว	15	7.01
เพิ่มบริการเงินกู้ด้านสาธารณสุข	4	1.87
มีงบประมาณสนับสนุนการประชุมหรือสัมมนาของสมาชิก	5	2.34
เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานรัฐกับสหกรณ์ เหมาะสมคืออยู่แล้ว	6	2.80
1	1	0.47
ไม่ตอบ	142	66.36
อื่น ๆ	3	1.40
รวม	214	100

เกี่ยวกับบทบาทของ พชม. นั้น สมาชิกที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 12.62 จากจำนวน 214 ราย ต้องการอยากให้ พชม. รักษาอัตราดอกเบี้ยไว้เหมือนเดิมหรือลดลงจากเดิม รองลงมาร้อยละ 7.01 อยากให้ พชม. สนับสนุนและแก้ไขปัญหที่อยู่อาศัยอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วต่อไป รวมถึงอยากให้ พชม. ช่วยแนะนำและแก้ไขปัญหาให้สมาชิก คิดเป็นร้อยละ 5.14

ส่วนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกรรมการสหกรณ์ฯ

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนของกรรมการสหกรณ์ฯ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
การบริหารงานสหกรณ์ฯ โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

1. นาย ชนะพล วงศ์สนธิ
ประธานสหกรณ์เครดิตยูเนียนชุมชนหลังบ้านมิ่งคศิลา จำกัด
2. นาง ยุพา ทองเจีย
เหรัญญิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนชุมชนหลังบ้านมิ่งคศิลา จำกัด
3. นาย จำเนียร สิงห์คาร
ประธานสหกรณ์เคหสถานวัดจันทร์ เขต3 จำกัด
4. นาง อัจฉรา ปลื้มจิต
เหรัญญิกสหกรณ์เคหสถานนนทรีเจ้าพระยา จำกัด
5. นาง สวาท เฟื่องพิน
เหรัญญิกสหกรณ์เคหสถานกองทุนร่วมพัฒนาชุมชน จำกัด
6. นาง ฉลอง เมืองใหญ่
กรรมการฝ่ายพัฒนาที่อยู่อาศัยสหกรณ์เคหสถาน
กองทุนร่วมพัฒนาชุมชน จำกัด
7. นาง คำไข ไชยรัตน์
กรรมการฝ่ายพัฒนาที่อยู่อาศัยสหกรณ์เคหสถาน
กองทุนร่วมพัฒนาชุมชน จำกัด
8. นาง มานิช สนมฉ่ำ
กรรมการฝ่ายพัฒนาที่อยู่อาศัยสหกรณ์เคหสถาน
กองทุนร่วมพัฒนาชุมชน จำกัด
9. นาง พันทิพย์ บุตรตาด
ประธานสหกรณ์เคหสถานชุมชนพระนครธนบุรี จำกัด

10. นาง ศิริลักษณ์ ชุติริ

เหรียญกษาปณ์เคหสถานชุมชนพระนครธนบุรี จำกัด

11. นาย วรเทพ เข็บบรเจริญชัย

รองประธานสหกรณ์เคหสถานแข่งกี จำกัด

ผลของการสัมภาษณ์ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะโครงสร้างของ
การบริหารงาน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับการดำเนินโครงการที่อยู่อาศัยโดยองค์กรชุมชน ซึ่งสามารถนำเสนอได้
ตามลำดับ ดังนี้

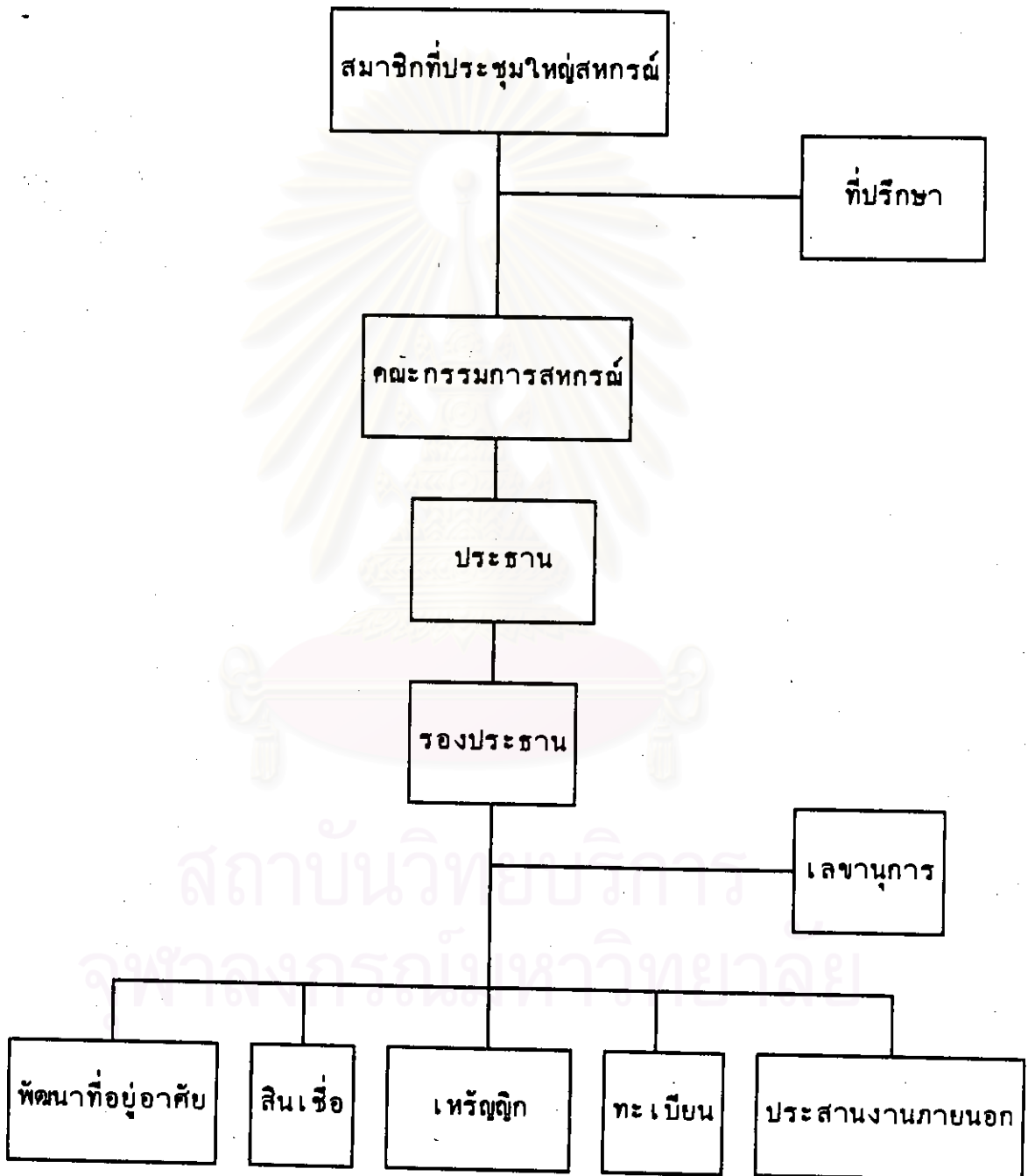
1. โครงสร้างการทำงานขององค์กร

ผลจากการศึกษาสามารถสรุปเป็นแผนผังการจัดโครงสร้างการ
ทำงานขององค์กรในรูปแบบของสหกรณ์ฯ ได้ 2 แบบดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

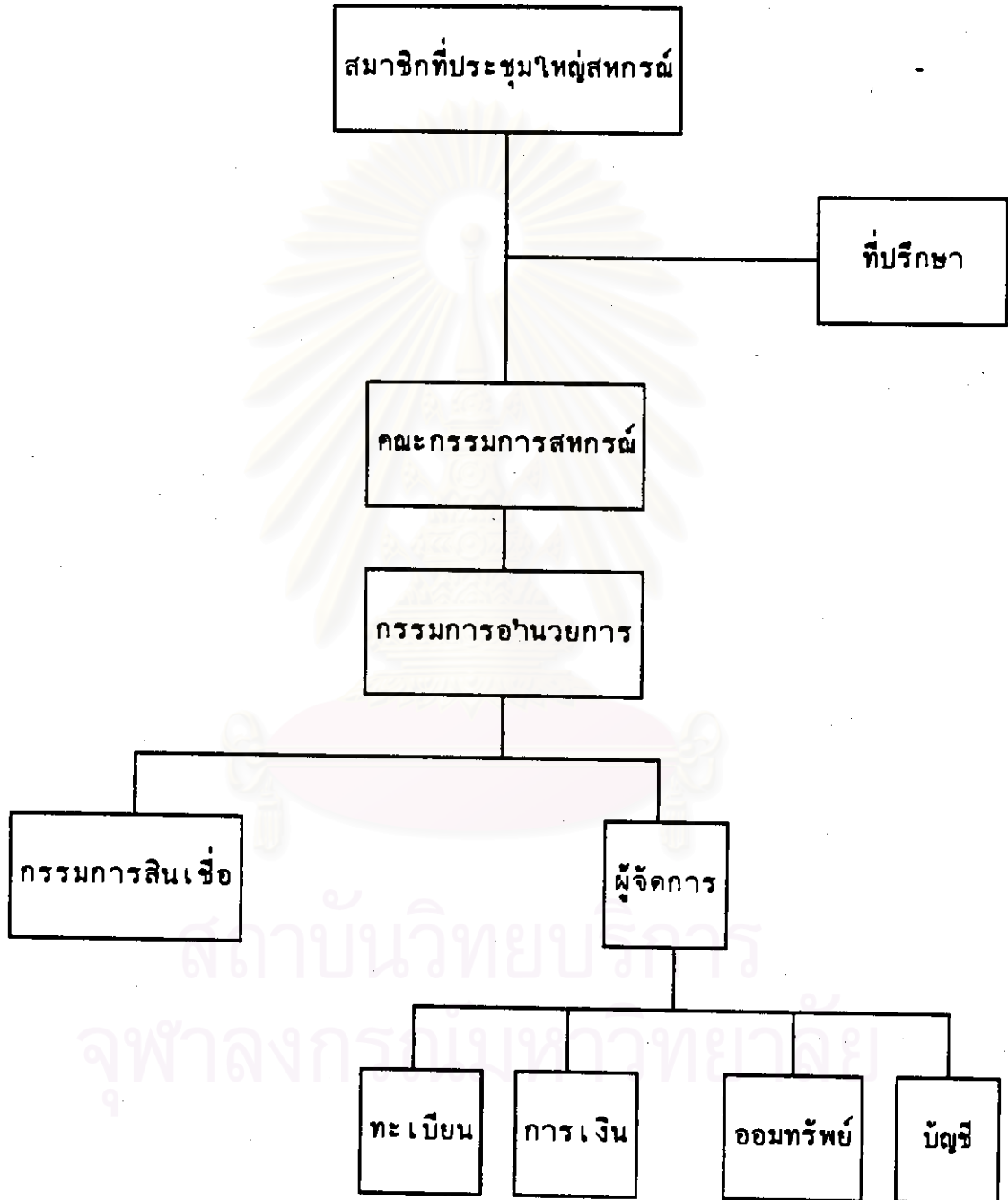
แบบที่ 1

แผนภูมิที่ 2 โครงสร้างการทำงานขององค์กรในรูปแบบสหกรณ์ฯ แบบที่ 1

แบบที่ 2

แผนภูมิที่ 3 โครงสร้างการทำงานขององค์กรในรูปแบบสหกรณ์ฯ แบบที่ 2

การจัดโครงสร้างการทำงานขององค์กรในรูปแบบสหกรณ์ ที่ศึกษาใน
ครั้งนี้ มีลักษณะการจัดโครงสร้างที่ใกล้เคียงกัน แตกต่างกันเพียงรายละเอียด
ปลีกย่อยตามความจำเป็นของแต่ละองค์กรเท่านั้น โดยจะประกอบไปด้วย

1. คณะกรรมการจำนวน 9-15 คน
2. ระยะเวลาการทำงาน ประมาณ 1-2 ปี
3. ตำแหน่งสำคัญที่จำเป็นต้องมี ได้แก่
  - ประธานสหกรณ์
  - รองประธานสหกรณ์
  - เภรัญญิก
  - กรรมการ
  - เลขานุการ
  - นายทะเบียนสหกรณ์

สหกรณ์ที่ทำการศึกษาร้อยละ 60 จะมีการกำหนดความรับผิดชอบเพิ่มเติม
ตามความจำเป็นของแต่ละสหกรณ์ เช่น กรรมการเงินกู้, กรรมการฝ่าย
พัฒนาที่อยู่อาศัย, กรรมการประสานงานองค์กรภายนอกและกรรมการติดตามหนี้
เป็นต้น สำหรับที่ปรึกษานั้น คณะกรรมการสหกรณ์จะมีที่ปรึกษาที่เป็นตัวแทนหรือ
เป็นเจ้าของที่จากองค์กร NGO ซึ่งจะเป็นองค์กรที่แต่ละสหกรณ์คุ้นเคยและได้รับ
การช่วยเหลือแนะนำมาโดยตลอด นอกจากนี้สหกรณ์ บางแห่งยังมีการจัดจ้าง
ตำแหน่งผู้จัดการสหกรณ์และเจ้าหน้าที่การเงินหรือพนักงานทำบัญชี ทั้งที่ทำประจำ
และชั่วคราว เพื่อบริการให้ความสะดวกแก่สมาชิกเมื่อมาติดต่อกับสหกรณ์ สหกรณ์
บางแห่งจะมีการหมุนเวียนกรรมการทุกปี จากวาระปกติ 2 ปี โดยวิธีการจับ
ฉลากหรือการสุ่มใจออกของกรรมการจำนวนครึ่งหนึ่งในการประชุมใหญ่ประจำปี
ปีแล้วให้สมาชิกมีโอกาสเลือกคนอื่นเข้ามาเป็นกรรมการแทนหรือจะเลือก
คนเดิมกลับมาเป็นกรรมการอีกครั้งก็ได้ ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกได้มีโอกาสหมุนเวียน
เข้ามาดูแลรับผิดชอบสหกรณ์ แต่สหกรณ์บางแห่งจะให้กรรมการสหกรณ์มีสิทธิ์อยู่ใน
ตำแหน่งได้เพียง 2 วาระเท่านั้น

2. การบริหารงานและการดำเนินงานของคณะกรรมการสหกรณ์ฯ

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของสหกรณ์ฯทุกแห่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหาที่อยู่อาศัยให้กับสมาชิกและพยายามให้สมาชิกสะสมเงินเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการจัดสร้างที่อยู่อาศัยของตนเอง ดังนั้น การดำเนินงานของคณะกรรมการสหกรณ์ฯจึงประกอบด้วย

2.1 บริการออมทรัพย์

2.2 บริการเงินกู้

2.3 บริการอื่นๆ

2.1 บริการออมทรัพย์ ได้แก่

2.1.1 การออมในรูปของเงินค่าหุ้น

2.1.2 การออมในรูปของเงินฝาก

2.1.3 การออมทั้งในรูปของเงินค่าหุ้นและเงินฝาก

สหกรณ์ที่ศึกษาส่วนใหญ่จะมีบริการออมทรัพย์ในรูปของเงินค่าหุ้นเป็นหลัก ซึ่งมีทั้งการซื้อหุ้นครั้งแรกเพียงครั้งเดียวหรือบังคับให้ซื้อหุ้นเป็นการสะสมเงินในทุกๆ เดือนตามจำนวนและมูลค่าที่สหกรณ์ฯได้กำหนดไว้ในข้อบังคับ ยกเว้น สหกรณ์เกษตรสถานชุมชนพระนครธนบุรี จำกัด กรณีของชุมชนทรัพย์นุกุลพัฒนา จะมีการกำหนดให้สมาชิกออมทรัพย์ ทั้งในลักษณะของการถือหุ้น อย่างน้อยคนละ 2 หุ้น (หุ้นละ 10 บาท) ต่อเดือน และการสะสมเงินออมทรัพย์ โดยมีสมุดคูปองอย่างน้อยคนละ 30 บาทต่อเดือน กล่าวคือ สหกรณ์ฯ มีการใช้วิธีการทั้ง 2 อย่างควบคู่กัน ทั้งในลักษณะการซื้อหุ้นครั้งแรกครั้งเดียวร่วมกับการสะสมเงินออมทุกเดือน หรือการสะสมค่าหุ้นร่วมกับการสะสมเงินออมทุกเดือนตามตัวอย่างข้างต้น ผลจากการสัมภาษณ์ยังพบว่าสหกรณ์ฯ หลายแห่งได้ยกเลิกหรือหยุดการออมทรัพย์ของสมาชิกในภายหลัง เนื่องจากสมาชิกขาดความร่วมมือ ไม่ส่งออมอย่างสม่ำเสมอ, สหกรณ์ฯไม่สามารถจ้างพนักงานมาทำงานประจำที่สหกรณ์ฯ เพื่อบริการสมาชิกได้, สหกรณ์ฯบางแห่งให้สมาชิกสะสมเงินออมเพื่อหวังในการยื่นขอกู้เพื่อปลูกสร้างบ้านจาก พชม. อีกครั้ง แต่เกิดความไม่มั่นใจว่า พชม. จะยอมปล่อยกู้ให้เพิ่มเติมอีกหรือไม่ สมาชิกส่วนใหญ่จึงขอถอนเงินคืน ทำให้สหกรณ์ฯ ต้องยกเลิก และคืนเงินให้สมาชิกที่ยังเหลืออยู่ในที่สุด

2.2 การบริการเงินกู้ แบ่งออกเป็น

2.2.1 บริการเงินกู้เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยประเภทโครงการ

2.2.2 บริการเงินกู้ประเภทอื่น

2.2.1 บริการเงินกู้เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยประเภทโครงการ

เนื่องจากสหกรณ์ที่ตั้งขึ้นมานั้นเพื่อเป็นให้สามารถดำเนินการขอสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยจาก พชม. เป็นวัตถุประสงค์หลัก ดังนั้นบทบาทของคณะกรรมการในการบริการเงินกู้จึงเป็นไปในลักษณะของการติดตามหนี้จากสมาชิก เพื่อรวบรวมเงินสำหรับการผ่อนส่งกับ พชม. ในวันที่ 10 ของทุกเดือน ซึ่งจำนวนเงินผ่อนส่งของสมาชิกแต่ละรายจะมากหรือน้อยนั้นก็ขึ้นอยู่กับวงเงินที่ขอกู้ และความสามารถในการจ่ายคืนเงินกู้ โดย พชม. จะให้กู้เพื่อซื้อที่ดินไม่เกิน 150,000 บาท ต่อสมาชิกหนึ่งราย ระยะเวลาการผ่อนชำระไม่เกิน 15 ปี โดย พชม. จะคิดดอกเบี้ยกับสหกรณ์ อัตราร้อยละ 3 ต่อปี สหกรณ์ จะบวกดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นเป็นค่าดำเนินการ ซึ่งแต่ละสหกรณ์ จะบวกเพิ่มมากขึ้นแตกต่างกัน อัตราดอกเบี้ยที่สหกรณ์ คิดกับสมาชิกจะอยู่ระหว่างร้อยละ 4.5 ถึงร้อยละ 8

ส่วน สหกรณ์ ช่งกี ยังไม่ได้ขอกู้เงินจาก พชม. โดยสหกรณ์ ช่งกี นั้น ขอกู้เงินจากธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) โดยมีเงินกองทุนค้ำประกันหมุนเวียนช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยจากประเทศเนเธอร์แลนด์ผ่านทาง การเคหะแห่งชาติ เป็นหลักทรัพย์ช่วยค้ำประกันการกู้ อัตราดอกเบี้ยจะคิดจากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากเพื่อเรียกบวกกับค่าบริการอีกร้อยละ 1.25 ในวงเงินประมาณ 3 ล้านบาท โดยไม่มีการกำหนดระยะเวลาการผ่อนชำระคืน และอีกส่วนหนึ่งสหกรณ์ได้กู้เงินจากธนาคารอาคารสงเคราะห์ โดยใช้โฉนดที่ดินของชุมชนเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน อัตราดอกเบี้ยคิดตามอัตราปกติของธนาคารในวงเงินประมาณ 10 ล้านบาท ระยะเวลาการผ่อนชำระ 10 ปี สหกรณ์ จะคิดดอกเบี้ยกับสมาชิกเพิ่มอีกร้อยละ 1 เพื่อเป็นค่าดำเนินการของสหกรณ์

2.2.2 บริการเงินกู้ประเภทอื่น

สำหรับบริการเงินกู้ประเภทอื่น ซึ่งได้แก่ เงินกู้ฉุกเฉิน และเงินกู้สามัญ นั้น สหกรณ์แต่ละแห่งจะกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์การให้กู้ยืมแก่สมาชิกแตกต่างกันไป

แต่สหกรณ์ฯ ทุกแห่งจะมีคณะกรรมการพิจารณาเงินกู้จำนวนตั้งแต่ 3-5 คน เป็นผู้
กลั่นกรอง และเสนอประธานสหกรณ์ฯ ให้อนุมัติและเนื่องจากเป็นบริการเงินกู้ระ
ยะสั้น ระยะเวลา การชำระคืน จึงอยู่ระหว่าง 6 เดือน ถึง 2 ปี อัตราดอกเบี้ย
อยู่ระหว่างร้อยละ 12 ถึง ร้อยละ 24 ต่อปี

สหกรณ์เคหสถาน ช่างก็ จำกัด นั้นจะมีการกู้เงิน หรือ กู้หมุนเวียน
โดยสหกรณ์ฯ จะพิจารณาวงเงินตามความสามารถของผู้กู้ หากได้รับการอนุมัติ
แล้วจะนำยอดเงินกู้ครั้งใหม่ไปรวมกับเงินกู้ก่อนเดิมที่ยังชำระไม่หมดเพื่อเป็นยอด
เงินกู้ยอดเดียว แต่จะปรับอัตราดอกเบี้ยชำระใหม่ โดยคิดอัตราดอกเบี้ยเท่ากับเงิน
กู้เพื่อปลูกสร้างบ้าน คือ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ธนาคารอาคารสงเคราะห์บวกเพิ่มอีก
ร้อยละ 1

การพิจารณาสินเชื่อของสหกรณ์ฯ

1. หลักการพิจารณาสินเชื่อ

เนื่องจากสหกรณ์ฯ ที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ส่วนใหญ่จะมีการบริการ
เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย เป็นด้านหลัก และเป็นการรวมตัวกัน เพราะความเดือดร้อน
จากการถูกไล่หรือมีปัญหาที่อยู่อาศัยอยู่ในขั้นวิกฤต จึงขอแยกพิจารณา ดังนี้

1) เงินกู้เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยประเภทโครงการ

สำหรับการทำโครงการขอเงิน เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยประเภท
โครงการจาก พชม. นั้น สหกรณ์ฯ ยังไม่มีหลักเกณฑ์การพิจารณาปล่อยกู้ในช่วงเริ่ม
แรก เนื่องจากเป็นการรวมกลุ่มขึ้นเพราะความเดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัย ทั้งนี้สหกรณ์ฯ
บางแห่งในช่วงที่ขึ้นเรื่องทำโครงการที่อยู่อาศัยกับ พชม. นั้น ยังไม่ได้จดทะเบียนเป็น
สหกรณ์ฯ เลย แต่จำเป็นต้องจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ฯ ในภายหลังเนื่องจากข้อกำหนด
ของ พชม. ในเรื่องคุณสมบัติของสมาชิกที่ขอกู้ จะต้องเป็นองค์กรนิติบุคคล

2) เงินกู้ประเภทอื่นที่สหกรณ์ฯ กำหนดขึ้น

สหกรณ์ฯ ที่ศึกษาจะมี คณะกรรมการพิจารณาเงินกู้ จำนวน
3-5 คนโดยเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการสหกรณ์ฯ ทำหน้าที่

1. พิจารณาหลักประกันค้ำของสมาชิกภายในสหกรณ์ฯ

2. ประสานกับกรรมการที่รับผิดชอบด้านการเงิน หรือ เหนรัญญิก เพื่อตรวจสอบสถานะการเงินของสมาชิกที่ขอกู้
3. สรุปผลการพิจารณาส่งไปยังเลขานุการ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร
4. ประธานสหกรณ์ฯ ลงนาม อนุมัติเงินกู้
5. แจ้งนัดให้สมาชิกมาทำสัญญา และรับเงิน

ข้อดีที่ชัดเจนได้แก่การที่คณะกรรมการเงินกู้กับสมาชิกที่ขอกู้ อยู่ในกลุ่มหรือชุมชนเดียวกัน จะรู้ถึงพฤติกรรมและปัญหาของสมาชิกได้อย่างละเอียด ชัดเจน แน่นนอน ทำให้ง่ายแก่การพิจารณา

การชำระคืนเงินกู้

ในที่นี้จะขอพิจารณาเฉพาะเงินกู้เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยประเภทโครงการ โดยสหกรณ์ฯ ทั้ง 5 แห่ง ที่ขอกู้เงินจาก พชม. นั้นจะมีขั้นตอนการชำระเงิน เป็น 2 วิธี คือ

- 1) การชำระเป็นเงินสด ณ ที่ทำการสหกรณ์ฯ
- 2) การชำระผ่านธนาคาร

1) การชำระเป็นเงินสด ณ ที่ทำการสหกรณ์ฯ

วิธีนี้สมาชิกจะชำระด้วยตนเองหรือมีหัวหน้ากลุ่มรวบรวมบัญชีรายชื่อของสมาชิกกลุ่ม (ส่วนใหญ่จะมีสมาชิกประมาณ 5-10 ราย) แล้วนำส่งเป็นเงินสด ณ ที่ทำการสหกรณ์ฯ โดยมีผู้รับมอบอำนาจหรือ เหนรัญญิก เป็นผู้รับชำระเงินและบันทึกหลักฐานลงในสมุดประจำตัวสมาชิก โดยมีรายละเอียดการชำระเงินต้น, ดอกเบี้ย, จำนวนเงินกู้คงเหลือ รวมถึงการบันทึกในสมุดออมทรัพย์ หรือ สมุดบันทึกการถือหุ้นในกรณีที่สหกรณ์ฯ แห่งนั้น มีระเบียบให้สมาชิกต้องส่งเงินสะสมพร้อมกับชำระเงินกู้ จากนั้นออกไปเสิร์ฟรับเงิน ส่งคืนพร้อมกับสมุดประจำตัวของสมาชิกแก่ตัวสมาชิกเอง หรือหัวหน้ากลุ่ม เพื่อนำกลับไปแจกคืนสมาชิกเก็บไว้เป็นหลักฐานต่อไป

2) การชำระผ่านธนาคาร

วิธีนี้สมาชิกจะชำระด้วยตนเอง หรือมีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้รวบรวมบัญชีรายชื่อและจำนวนเงินที่แต่ละคนต้องชำระ โดยนำเงินสดไปเข้าบัญชีเงินฝากของสหกรณ์ที่ตนเองสังกัด แล้วจึงนำใบนำฝากเงินของธนาคารมา ณ. ที่ทำการสหกรณ์ให้ผู้รับมอบอำนาจ หรือเหรัญญิก เป็นผู้ดำเนินการตามขั้นตอน เช่นเดียวกับวิธีแรกแต่วิธีนี้เป็นการป้องกันการสูญหาย หรือเหตุอื่นที่อาจทำให้เกิดปัญหา เรื่องการเงินขึ้นมา เพราะในแต่ละงวด เมื่อมีการชำระเงิน ย่อมทำให้ผู้รับชำระเงินมียอดเงินที่อยู่ในความรับผิดชอบ ในปริมาณมาก และถึงแม้จะรับชำระเป็นเงินสด สหกรณ์ ก็ต้องนำเงินไปเก็บรักษาในธนาคาร เพื่อเตรียมชำระให้กับ พชม. เช่นกัน ดังนั้น วิธีนี้จึงน่าจะทำให้เกิดความโปร่งใส และสบายใจกันทุกฝ่าย ซึ่งสหกรณ์ ส่วนใหญ่ก็เลือกใช้วิธีนี้

การชำระเงินทั้ง 2 วิธี ดังกล่าวนั้น สหกรณ์ จะกำหนดให้ชำระได้ภายในวันที่ 1-7 ของทุกเดือน เว้นแต่จะมีการตกลงกันเป็นอย่างอื่น ซึ่งอาจมีผลมาจากช่วงเวลาของการรับรายได้ ไม่ตรงกับกำหนดชำระ ทั้งนี้ จะมีการยืดหยุ่นตามความจำเป็น โดยอยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการสหกรณ์ เพราะว่า สหกรณ์ ก็มีความจำเป็นที่จะต้องรวบรวมเงิน เพื่อชำระให้กับ พชม. อย่างช้าในวันที่ 10 ของทุกเดือน เช่นกัน มิฉะนั้น สหกรณ์ จะถูกปรับ และถูกลดความน่าเชื่อถือจาก พชม. โดยสหกรณ์ ต้องนำเงินที่จะชำระให้ พชม. ในแต่ละงวดนั้นเข้าบัญชีของ พชม. แล้วจึงนำใบนำฝากของธนาคารไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่สินเชื่อของ พชม. เพื่อลงบันทึก และออกใบเสร็จรับเงินให้เช่นกัน

สำหรับสหกรณ์ เช่นนี้ ซึ่งอยู่กับสถาบันการเงินโดยตรงนั้น การชำระเงินของสมาชิกจะแตกต่างไปจากวิธีที่ได้กล่าวมาแล้วโดยสหกรณ์ ได้รับการช่วยเหลือจาก บมจ.ธนาคารไทยทุน สาขายานนาวา เป็นตัวกลางในการรับชำระเงินจากสมาชิกแทน สหกรณ์ กล่าวคือ สหกรณ์ จะเปิดบัญชีเงินฝากในนามสหกรณ์ และให้สมาชิกสามารถไปชำระเงินก็ผ่านธนาคาร โดย

1. ธนาคารฯ จะมีใบนำฝากแบบพิเศษ (เฉพาะสาขายานนาวา)
1 ชุด จำนวน 3 ฉบับ โดยสมาชิกจะเก็บไว้เป็นหลักฐาน 1 ฉบับ ที่เหลือ 2 ฉบับ
ธนาคารจะเก็บไว้ 1 ฉบับ และคืนให้สหกรณ์ฯ 1 ฉบับ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง
และออกใบเสร็จ พร้อมกับลงบันทึกในสมุดประจำตัวของสมาชิก และส่งคืนสมาชิก
ต่อไป

2. สมาชิกต้องชำระเงินกู้ภายในวันที่ 3 ของทุกเดือน กรณีที่ตรงกับ
วันหยุด จะต้องชำระทันทีในวันทำการถัดไป

3. การชำระเงิน สมาชิกสามารถชำระได้ที่ บมจ.ธนาคารไทยทุน
สาขายานนาวาเพียงแห่งเดียวเท่านั้น

สหกรณ์ฯ แข่งก็ จะชำระเงินกู้กับ บมจ.ธนาคารกรุงเทพ
และธนาคารอาคารสงเคราะห์ภายในวันที่ 5 ของทุกเดือน

มาตรการการติดตามหนี้

สหกรณ์ฯ ที่ทำการศึกษาทุกแห่งจะประสบกับ ปัญหาเรื่องการผิดนัด
ชำระหนี้ของสมาชิกอยู่บ้าง แต่ไม่ถึงว่าเป็นปัญหาที่รุนแรง เนื่องจากคณะกรรมการ
สหกรณ์ฯ กับสมาชิก คือกลุ่มคนที่อยู่ในชุมชนเดียวกัน รู้จักคุ้นเคยกันมาช้านาน
จึงค่อนข้างจะทราบข้อมูลและภูมิหลังของสมาชิก แต่ละรายเป็นอย่างดีปัญหาหนี้เสีย
หรือหนี้สูญ จึงแทบจะไม่มีเกิดขึ้น เพราะกรรมสิทธิ์ยังเป็นของสหกรณ์ฯ

มาตรการที่สหกรณ์ฯ นำมาใช้เพื่อการติดตามหนี้ ประกอบด้วย

1) การคิดค่าปรับ จากสมาชิก ตามระยะเวลาที่ล่าช้าไป ในอัตรา
ดอกเบี้ยที่สหกรณ์ฯ กำหนดขึ้นมา เพราะหากสหกรณ์ฯ ผิดนัดกับ พหม. ก็จะต้อง
เสียทั้งค่าปรับ และถูกลดความน่าเชื่อถือ ดังนั้น สหกรณ์ฯ แต่ละแห่งจะพยายาม
แก้ไขปัญหานี้ โดยใช้เงินสำรองของสหกรณ์ฯ จ่ายทดแทน ให้กับสมาชิกที่มีปัญหา
ดังกล่าวไปก่อน เพื่อไม่ให้สหกรณ์ฯ ต้องเสียค่าปรับแก่ พหม. แล้วจึงมาติดตาม
และคิดค่าปรับจากสมาชิก ดังนี้

1.1 คิดค่าปรับ ในอัตราที่กำหนดไว้ต่อ 1 วัน โดยไม่คำนึงถึง
ยอดเงินต้นที่ต้องชำระ เช่น ปรับวันละ 5 บาท หรือเฉลี่ยเดือนละ 150 บาท

1.2 คิดค่าปรับ ในอัตราร้อยละ จากยอดเงินต้นที่ต้องชำระ ในเดือนนั้น โดยกำหนด เป็นอัตราร้อยละ ต่อ 1 วัน เช่น ปรับร้อยละ 0.005 ต่อวัน หรือ ร้อยละ 50 สตางค์ ต่อวัน โดยเฉลี่ยหากสมาชิกต้องผ่อนชำระเดือน ละ 1,000 บาท หากเกิดผิดนัดชำระหนี้ จะเสียค่าปรับประมาณเดือนละ 150 บาท

2) กรณีที่สมาชิกขาดส่งตั้งแต่ 1 เดือน ขึ้นไป คณะกรรมการสหกรณ์ฯ จะมอบหมายให้กรรมการฝ่ายเงินกู้ หรือฝ่ายสินเชื่อไปติดตามดูแลเพื่อรับทราบปัญหา จากสมาชิก และนำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการสหกรณ์ฯ ซึ่งประชุมกันทุกเดือนเพื่อ หาทางช่วยแก้ไขปัญหาร่วมกับสมาชิก

3) กรณีที่สมาชิกยังขาดส่งอีกเป็นเดือนที่ 2 โดยไม่มีเหตุการณ์หรือไม่ ชี้แจงสาเหตุให้กรรมการสหกรณ์ฯ ได้รับทราบ คณะกรรมการจะดำเนินการออกหนังสือเตือนและทวงถาม

4) กรณีที่สมาชิกยังขาดส่งติดต่อกัน ตั้งแต่ 3 เดือน ขึ้นไป โดยไม่มี การติดต่อกับสหกรณ์ฯ เลย คณะกรรมการสหกรณ์ฯ จะพิจารณาถอนสิทธิในที่ดิน ของสมาชิกรายนั้น ๆ เพื่อทำการโอนสิทธิ์ให้กับสมาชิกรายอื่นที่ต้องการที่อยู่อาศัย และมีความพร้อมต่อไป ที่ผ่านมามีส่วนใหญ่การโอนเปลี่ยนสิทธิ์จะเป็นในลักษณะ ของการขอคืนสิทธิ์ในที่ดิน เนื่องจากสาเหตุการย้ายกลับภูมิลำเนาในต่างจังหวัด, สาเหตุจากการหย่าร้าง เป็นต้น นอกจากนี้ ส่วนใหญ่ คณะกรรมการจะสามารถไกล่เกลี่ยและแก้ปัญหาโดยการให้สมาชิกทยอยชำระหนี้ แต่เสียค่าปรับตามอัตราที่แต่ละ สหกรณ์ฯ กำหนดไว้

สำหรับสหกรณ์ฯ แข่งก็ เนื่องจากเป็นชุมชนเดียว คณะกรรมการ สหกรณ์ฯ ก็เป็นคนในชุมชน จึงค่อนข้างจะทราบข้อมูล และความเคลื่อนไหวของสมาชิก ได้เป็นอย่างดี ปัญหาหนี้สูญจึงไม่มี หากสมาชิกมีปัญหาจนถึงขั้นไม่สามารถผ่อนส่งต่อไปได้ หรือต้องการย้ายไปอยู่ที่อื่น คณะกรรมการสหกรณ์ฯ จะใช้วิธีการโอนเปลี่ยนสิทธิ์ โดย สมาชิกที่คืนสิทธิ์ ก็จะได้รับเงินส่วนที่ผ่อนไปแล้วกลับคืน โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. ผู้รับโอนต้องเป็นสมาชิกของสหกรณ์ฯ
2. ผู้รับโอนมีสิทธิ์ซื้อได้คนละ 1 แปลง

3. ผู้รับโอนต้องบริจาคเงินให้สหกรณ์ฯ เป็นจำนวนเท่ากับค่าที่ดินที่ได้
ชื่อมา

ส่วนมาตรการ การคิดค่าปรับนั้น สหกรณ์ฯ แข่งก็ จำกัด จะคิด
ในอัตราร้อยละ 2 ต่อเดือน โดยนับจากวันที่ครบกำหนดชำระหนี้เป็นต้นไป

2.3 การให้บริการสมาชิกในด้านอื่น ได้แก่

2.3.1 การแจ้งข่าวสาร และการให้คำแนะนำช่วยเหลือ

2.3.2 การบริการให้ความรู้แก่สมาชิก

2.3.1 การแจ้งข่าวสาร และการให้คำแนะนำช่วยเหลือ

สหกรณ์ฯ ทุกแห่งจะมี คณะกรรมการสหกรณ์ฯ ที่ส่วนใหญ่จะเป็น
ตัวแทนของแต่ละชุมชนที่เป็นสมาชิก และส่วนใหญ่ก็ยังไม่ได้ไปอยู่ในพื้นที่เดียวกัน
ดังนั้น การแจ้งข่าวสาร การให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่สมาชิก จึงเป็นในลักษณะ
ของการมอบหมายให้กรรมการทุกคน เป็นผู้แจ้งข่าวสาร ให้คำแนะนำช่วยเหลือ
หรือรับปัญหาของสมาชิกในชุมชนที่กรรมการท่านนั้นอาศัยอยู่ โดยหากเป็นปัญหาที่
ไม่สามารถแก้ไขไปโดยลำพังได้ กรรมการสามารถนำเข้าสู่เสนอในที่ประชุม
คณะกรรมการสหกรณ์ฯ ซึ่งจัดขึ้น เดือนละ 1 ครั้ง หรือหากจำเป็นเร่งด่วนกว่า
นั้นก็ยังสามารถเสนอให้ ประธานกรรมการเรียกประชุมกรณีเร่งด่วนได้ ดังนั้น
กรรมการสหกรณ์ฯ จะเป็นเสมือนตัวกลาง ที่จะประสานระหว่างสหกรณ์ฯ กับ
สมาชิก โดยนำข่าวสาร กิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ฯ รวมถึง ผลการดำเนินงาน
ของสหกรณ์ฯ ไปแจ้ง หรือถ่ายทอดให้สมาชิกได้ทราบความเคลื่อนไหว พร้อมกับ
รับทราบปัญหา หรือความต้องการและข้อเสนอแนะของสมาชิก เพื่อถ่ายทอดหรือ
แจ้งให้ที่ประชุมได้รับทราบและหาข้อสรุป

2.3.2 การบริการให้ความรู้แก่สมาชิก

เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่มีอาชีพที่หลากหลายทำให้หาเวลาว่างที่
พร้อมเพรียงกันได้ลำบาก สหกรณ์ฯ จึงไม่สามารถจัดการอบรมให้ความรู้แก่สมาชิก
โดยเชิญวิทยากรจากภายนอก มาให้ความรู้ได้ ส่วนใหญ่สหกรณ์ฯ จะส่งกรรมการ
ไปเข้ารับการอบรมความรู้เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ฯ แล้วนำมาถ่ายทอด

ทอดให้กรรมการด้วยกันได้รับทราบ และถ่ายทอดให้สมาชิกได้รับทราบ อีกต่อหนึ่ง สหกรณ์ฯ บางแห่ง คณะกรรมการเองก็ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจระบบสหกรณ์ อย่างลึกซึ้งพอที่จะถ่ายทอดต่อไปได้ แต่บางแห่งประธานสหกรณ์ฯ จะสนใจเรียนรู้ อย่างจริงจัง และสามารถถ่ายทอดให้กรรมการและสมาชิกได้ โดยทั่วไปจะทำใน ลักษณะไม่เป็นทางการ ได้แก่ การประชุมกลุ่มย่อย 5-10 คน, การถ่ายทอดความรู้ทางเสียงตามสาย เป็นต้น สหกรณ์ฯ บางแห่งจะรวบรวมกรรมการและสมาชิกบางส่วนไปเข้ารับการอบรมร่วมกับสหกรณ์ฯแห่งอื่น หรือกลุ่มออมทรัพย์อื่น ๆ

หัวข้อที่นำมาจัดอบรม โดยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับ

- ระบบของสหกรณ์ฯ
- ระบบบัญชีและการทำบัญชีของสหกรณ์ฯ
- การบริหารงานสหกรณ์ฯ
- การบริหารงานการเงินของสหกรณ์ฯ

องค์กรที่ดำเนินการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ หรือจัดส่งวิทยากรไปให้

ความรู้ ได้แก่

- สำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง(พชม)
- กรมส่งเสริมสหกรณ์
- การเคหะแห่งชาติ
- องค์กร NGO เป็นต้น

สหกรณ์ฯ แข่งกัน นั้น เนื่องจากสมาชิกทั้งหมดอยู่ในชุมชนเดียวกัน

คณะกรรมการและสมาชิกจึงมีโอกาสพบปะกันตลอดเวลา และมีเสียงตามสายใน ชุมชนด้วย การแจ้งข่าวสาร และการให้คำแนะนำช่วยเหลือสมาชิก จึงเป็นไป อย่างใกล้ชิด และรวดเร็ว ส่วนการบริการให้ความรู้แก่สมาชิคนั้น สหกรณ์ฯ มี การดำเนินการจัดสัมมนา ทั้งในชุมชนและนอกสถานที่ โดยส่วนใหญ่จะประสาน งานกับการเคหะแห่งชาติ ในการส่งวิทยากรมาให้ความรู้แก่สมาชิก ซึ่งทุกครั้งจะ ได้รับความร่วมมือ จากสมาชิกเข้าร่วมอบรม แต่ไม่ค่อยให้ความสนใจรับรู้กัน อย่างจริงจัง ทำให้การจัดฝึกอบรม สัมมนา จึงไม่ค่อยเกิดประโยชน์มากนัก

3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการโดยสหกรณ์ เทศบาล

3.1 ปัญหาที่เกิดจากสมาชิกสหกรณ์

1. สมาชิกของสหกรณ์ บางแห่ง เมื่อผ่อนชำระหมดก็จะขอลาออกจากการเป็นสมาชิก เนื่องจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์ จะต้องฝากเงินค้ำหุ้นหรือเงินออมทรัพย์ ตามระเบียบของสหกรณ์ ทำให้สหกรณ์ เกิดปัญหาเงินทุนในการพัฒนาสหกรณ์
2. สมาชิกมีการโอนเปลี่ยนสิทธิ หรือคืนสิทธิในที่ดิน จากสาเหตุการย้ายกลับต่างจังหวัด, ครอบครัวหย่าร้าง ทำให้สหกรณ์ ต้องแบกรับภาระในการผ่อนส่งเงินกู้แทนสมาชิกเหล่านี้เนื่องจากสหกรณ์ บางแห่งต้องการรับสมาชิกใหม่ ที่เป็นกลุ่มมาจากชุมชนเดียวกัน เพื่อลดปัญหาเรื่องการปรับตัวของสมาชิกใหม่ที่จะต้องมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับชุมชนใหม่ที่ไม่นั้นเคย จึงไม่สามารถพิจารณารับสมาชิกรายใหม่มาทดแทนสมาชิกเดิมได้ทันที
3. สมาชิกไม่ค่อยสนใจให้ความร่วมมือในการเข้าประชุม และไม่ค่อยสนใจในเรื่องระบบสหกรณ์ อย่างจริงจัง
4. สมาชิกของสหกรณ์ บางแห่งหยุดการออมทรัพย์หรือสะสมหุ้น เพราะไม่ค่อยมั่นใจในความโปร่งใส ของผู้รับผิดชอบ สหกรณ์ หรือกองทุน ที่เกี่ยวข้อง
5. สมาชิกเกิดความเบื่อหน่ายสหกรณ์ ในความล่าช้า มีการประชุมบ่อยทำให้เสียเวลาทำมาหากิน
6. สมาชิกส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาต่ำ จึงขาดความเข้าใจกฎระเบียบต่าง ๆ และไม่มีเวลาได้ศึกษาทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ เนื่องจากปัญหาการโดนไล่รื้ออย่างเร่งด่วน
7. สมาชิกขาดส่งเงินสหกรณ์ เป็นบางงวด เพราะความจำเป็นในบางช่วงบางตอน เช่น
  - ช่วงเปิดภาคเรียนบุตรหลาน
  - สมาชิกเจ็บป่วยถึงขั้นหยุดงาน

- สมาชิกเกิดปัญหาการว่างงานเป็นครั้งคราว
- สมาชิกมีภาระการผ่อนส่งหลายอย่างในช่วงเวลาเดียวกัน (ขาดการวางแผนการใช้เงิน) เช่น ซื้อสินค้าเงินผ่อน, กู้เงินตักแถมหรือต่อเติมที่อยู่อาศัย

3.2 ปัญหาที่เกิดจากกรรมการสหกรณ์ฯ

1. ขาดความเป็นเอกภาพ เพราะส่วนใหญ่จะอาศัยประสบการณ์เฉพาะตัวซึ่งแตกต่างกันมาขัดถือในการทำงานจึงทำให้เกิดปัญหาในการทำงานร่วมกัน
2. กรรมการขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับระบบสหกรณ์, ระบบบัญชีและการจัดทำบัญชีอย่างลึกซึ้ง ทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดให้สมาชิกได้รับทราบ หรือชี้แจงทำความเข้าใจกับสมาชิกได้
3. กรรมการส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์ในการทำงานสหกรณ์ฯ รวมถึงการทำงานร่วมกับคนส่วนใหญ่
5. กรรมการส่วนใหญ่ต้องประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว เช่น กันจึงมีเวลาช่วยเหลืองานกันไม่มากเท่าที่ควร
6. กรรมการขาดความเป็นกลาง, ไม่โปร่งใส, เลี่ยงความรับผิดชอบ
7. กรรมการขาดความเข้มงวดในการติดตามหนี้อย่างใกล้ชิด เพราะบางท่านกลัวมีปัญหากับสมาชิก

3.3 ปัญหาที่เกิดจากตัวสหกรณ์ฯ

1. ระบบบัญชีและการจัดทำบัญชี สหกรณ์ฯ ส่วนใหญ่จะขาดพนักงานประจำ โดยเฉพาะพนักงานบัญชี, การเงิน ทำให้เกิดปัญหาในการบริการสมาชิก เช่น การรับชำระเงิน, การออกใบเสร็จ, ปัญหาในการบันทึกบัญชี ทำให้ไม่สามารถสรุปบัญชีประจำปีเพื่อการตรวจสอบบัญชี ส่งผลให้ไม่สามารถจัดประชุมใหญ่ประจำปีได้
2. เงินทุนในการบริหารจัดการสหกรณ์ฯ เนื่องจากสหกรณ์ฯ บางแห่งคิดอัตราดอกเบี้ยจากสมาชิกค่อนข้างต่ำมาก ทำให้สหกรณ์ฯ มีส่วนต่างของดอกเบี้ย

ที่จะนำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานสหกรณ์ฯ ได้น้อย ทำให้ไม่สามารถจ้างพนักงานมาทำงานเป็นการประจำ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่สมาชิกได้

3. การขาดอิสระในการบริหารงาน เนื่องจากสหกรณ์ฯ บางแห่ง จะได้รับการเกื้อหนุนช่วยเหลือจากองค์กร NGO มาตั้งแต่เริ่มแรก และจะเข้ามาให้คำปรึกษาพร้อมกับชี้นำอยู่ตลอด ทำให้การดำเนินงานในระยะหลัง จึงอาจถูกครอบงำและขาดอิสระในการบริหารงาน

4. ปัญหาเรื่องภาษีธุรกิจเฉพาะ เนื่องจากสหกรณ์ฯ เป็นนิติบุคคลที่อยู่ในข่ายต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ ทำให้สหกรณ์ฯ ต้องรับภาระเพิ่มขึ้นซึ่งมีหลายแห่งต้องเสียค่าปรับ เนื่องจากไม่ได้เสียภาษีตั้งแต่ต้น

5. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดิน ปว 286 เนื่องจากการทำโครงการที่อยู่อาศัยโดยสหกรณ์ฯ ส่วนใหญ่ขนาดของแปลงที่ดิน และสาธารณูปโภคจะต่ำกว่ามาตรฐาน ทำให้มีปัญหาในการขออนุญาตจัดสรร

6. สหกรณ์ฯ ที่รวมตัวจากเครือข่ายหลายชุมชน คณะกรรมการที่เป็นตัวแทนของชุมชน มักจะคำนึงถึงประโยชน์เฉพาะกลุ่มหรือชุมชนที่ตนเองสังกัดอยู่ จึงยังขาดความจริงใจที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหามาของสมาชิกโดยรวม

สหกรณ์ฯ แข่งที่ จำกัด

ปัญหาที่เกิดจากสมาชิก

1. สมาชิกหยุดการผ่อนชำระในระยะเริ่มแรก เนื่องจากไม่มั่นใจว่าสหกรณ์ฯ จะสามารถขอซื้อที่ดินจากสำนักงานทรัพย์สินฯ ได้ ทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์ฯ เกิดการชงกั้นชั่วคราวระยะหนึ่ง

2. สมาชิกขอคืนสิทธิในที่ดิน จำนวนหลายราย เนื่องจากไม่สามารถผ่อนชำระต่อไปได้, บางรายต้องการย้ายไปอยู่ที่อื่น

ปัญหาที่เกิดจากกรรมการ

1. ในระยะเริ่มแรกคณะกรรมการขาดความเป็นเอกภาพ เนื่องจากความขัดแย้งภายในของคณะกรรมการ

ปัญหาที่เกิดจากสหกรณ์ฯ

1. สหกรณ์ฯขาดทุนจากการขายที่ดินให้สมาชิกเนื่องจากถูกเรียกเก็บภาษีการค้า (3.85%) บ้อนหลัง เพราะสหกรณ์ฯไม่ทราบว่าเป็นธุรกิจที่ต้องเสียภาษี

2. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดิน ปว.286 เพราะการแบ่งแปลงที่ดินทั้งขนาดของแปลง, ถนนโครงการและสาธารณูปโภคไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด

3. สหกรณ์ฯ ขาดความเข้าใจในระบบการชำระเงินของธนาคารในระยะเริ่มแรก ทำให้การชำระเงินไม่ตรงตามกำหนดชำระของธนาคาร และต้องรับภาระดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น

4. แนวทางแก้ไขปัญหาของสหกรณ์ฯ

4.1. ปัญหาการผิดนัดชำระหนี้ ของสมาชิก สหกรณ์ฯที่ศึกษาจะใช้มาตรการแก้ไขปัญหาก็เหมือนกัน มีลำดับดังนี้

4.1.1 กรณีผิดนัดในเดือนแรก กรรมการสหกรณ์ฯ จะติดตามทวงถามเป็นการภายใน เพื่อหาสาเหตุของการขาดส่ง พร้อมกับช่วยแก้ไขปัญหาร่วมกับสมาชิก หากชำระหมดไม่ได้ ก็ให้ทยอยชำระโดยคิดค่าปรับตามกฎเกณฑ์ของแต่ละสหกรณ์ฯ

4.1.2 กรณีผิดนัดติดต่อกัน 2 เดือน สหกรณ์ฯ จะออกหนังสือติดตามทวงหนี้เป็นลายลักษณ์อักษร

4.1.3 กรณีผิดนัดตั้งแต่ 3 เดือน ขึ้นไป สหกรณ์ฯ จะทำการเรียกคืนสิทธิจากสมาชิกรายนั้น โดยสหกรณ์ฯ จะรับผิดชอบการผ่อนส่ง แทนจนกว่าจะมีการพิจารณาให้สิทธิแก่สมาชิกรายใหม่ หรือ พิจารณาทำการโอนเปลี่ยนสิทธิให้กับสมาชิกรายใหม่เข้าสวมสิทธิแทนทันที

4.2. มีความบิตขุ่นในการรับชำระหนี้จากสมาชิก เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่มีรายได้อันไม่แน่นอน และช่วงเวลาไม่ตรงกัน สหกรณ์ฯ จะจัดสมาชิกแยกเป็นกลุ่มดังนั้นในหนึ่งเดือนสหกรณ์ฯ ต้องรับชำระเงินหลายครั้ง

4.3. จัดแบ่งสมาชิกเป็นกลุ่ม โดยมีหัวหน้ากลุ่ม เป็นผู้รวบรวมเงิน กับสมาชิก นำมาส่งกับสหกรณ์ฯ บางกลุ่ม จะมี เงินส่วนกลางของกลุ่มสะสมไว้ และนำมาทดลองจ่ายให้กับสมาชิกในกลุ่มที่มีปัญหาไม่สามารถชำระได้ในแต่ละงวด โดยสามารถนำมาใช้คืนพร้อมค่าปรับให้กลุ่มในภายหลังได้

4.4. สหกรณ์ฯ ดำเนินการชี้แจง ทำความเข้าใจ ให้สมาชิกได้ ตระหนักถึงความรับผิดชอบในการชำระหนี้ และผลเสียต่าง ๆ ที่จะเกิดตามมาหาก สมาชิกไม่ชำระหนี้ รวมถึงแนะนำการวางแผนการใช้จ่ายเงินในครอบครัว ในขณะที่ มีภาระต้องชำระหนี้เงินกู้ยืม

4.5. มีการจูงใจ ในรูปส่วนลดจ่ายคืนให้สมาชิก กรณีที่ ชำระเร็ว กว่ากำหนด, ชำระสม่ำเสมอและไม่เคยมีปัญหาในการผ่อนส่ง

4.6. มีการผ่อนปรนให้กับสมาชิกในกรณีที่จำเป็น เช่น ช่วงเปิด ภาคเรียนของบุตรหลาน

4.7. การจูงใจให้สมาชิกฝากออมทรัพย์ กับสหกรณ์ฯ (เฉพาะ สหกรณ์ที่มีบริการออมทรัพย์) โดย

4.7.1 สมาชิกเงินกู้ทุกคน จะต้องฝากออมทรัพย์

4.7.2 สมาชิกจะได้รับสิทธิในการขอกู้เงินประเภทต่าง ๆ จากสหกรณ์ฯ

4.7.3 กรณีที่มีของแถมจากหน่วยงานรัฐหรืออื่น ๆ สหกรณ์ฯ จะพิจารณาแถมให้กับสมาชิกที่ฝากออมทรัพย์เป็นอันดับแรก

4.7.4 ผู้รับสิทธิในที่ดินรายใหม่จะต้องฝากออมทรัพย์กับ สหกรณ์ฯ ด้วย

4.8. สหกรณ์ฯ จะมีสมุดประจำตัวให้แก่สมาชิก แยกเป็น สมุดเงินกู้ และสมุดออมทรัพย์ เพื่อใช้บันทึกข้อมูลการชำระเงิน หรือฝากเงิน เป็นหลักฐานชัดเจน เพื่อความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

4.9. สหกรณ์ฯ บางแห่ง ดำเนินการจัดจ้าง พนักงานบัญชี ทั้งแบบ ประจำและชั่วคราว เพื่อให้การบันทึกบัญชี และการตรวจสอบเงินเป็นปัจจุบัน

สามารถแสดงหรือแจ้งสถานะการเงิน ให้สมาชิกได้รับทราบทุกเดือน รวมทั้งสามารถปิดงวดบัญชี เพื่อให้ผู้ตรวจสอบบัญชีสามารถตรวจสอบได้ และระบบบัญชีจะเป็นปัจจุบัน สามารถจัดประชุมใหญ่ประจำปีของสหกรณ์ฯได้

4.10. สหกรณ์ฯ บางแห่ง จะพยายามรวบรวมเงิน เพื่อชำระคืนเงินกู้แก่ พชม. ก่อนถึงวันนัดชำระ ซึ่งจะทำให้สหกรณ์ฯ ได้รับส่วนลดคืน กรณีที่ชำระเงินเร็วกว่ากำหนด จาก พชม. และยังจะทำให้ประวัติการชำระเงินอยู่ในเกณฑ์ดี ส่งผลให้การขอกู้เงินในอนาคต จะได้รับการพิจารณาอนุมัติรวดเร็วอีกด้วย

4.11. ปัญหาเรื่องภาษีธุรกิจเฉพาะนั้น ตัวแทนของสหกรณ์ฯ ต่างๆ ได้รวมตัวกันและยื่นเรื่องกับกรมสรรพากร เพื่อให้พิจารณาหาทางช่วยเหลือ โดยขอให้ทำการยกเว้นการเสียภาษีธุรกิจเฉพาะสำหรับสหกรณ์ฯ ซึ่งกรมสรรพากรได้รับเรื่องไปดำเนินการแล้ว

5. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อ พชม.

ผลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุป ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ที่มีต่อ พชม. ดังนี้

1. อัตราดอกเบี้ยและสัดส่วนเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ ต้องการให้ พชม. รักษาอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยไว้ในระดับเดิม คือ ร้อยละ 3 เพื่อให้สหกรณ์ฯ สามารถคิดดอกเบี้ยกับสมาชิกในอัตราที่ต่ำกว่าแหล่งเงินกู้อื่น ๆ และสมาชิกสามารถรับภาระได้ สำหรับสัดส่วนเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย ร้อยละ 30 ที่ พชม. กำหนดไว้ นั้น หากพิจารณาถึงความจำเป็นเร่งด่วนและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง น่าจะมีน้ำหนักหรือความรุนแรงมากกว่าเงินกู้ประเภทอื่น ๆ ที่จัดสัดส่วนไว้สูงกว่า จึงอยากขอให้ พชม. เพิ่มสัดส่วนเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยเป็นร้อยละ 50 เพื่อให้คนที่มียาวยุคนี้ มีโอกาสจัดหาที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง

2. เงื่อนไขการขอกู้เงิน

การจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในรูปแบบสหกรณ์ฯ ทำให้เกิด

ปัญหาด้านกฎหมายเกี่ยวกับภาษีธุรกิจเฉพาะซึ่งทำให้สหกรณ์ฯ เกิดค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น ทั้งนี้ในการขอกู้เงินจาก พชม. นั้น สหกรณ์ฯ ทุกแห่งต้องใช้โฉนดที่ดินที่ทำการซื้อมาเป็นหลักทรัพย์เพื่อกำประกันการกู้เงินอยู่แล้ว

3. ระบบบัญชี

รูปแบบการจัดทำบัญชีที่เจ้าหน้าที่ของ พชม. มาแนะนำให้จัดทำไม่สอดคล้องกับรูปแบบของกรมส่งเสริมฯ ซึ่งเป็นผู้ตรวจสอบบัญชีของสหกรณ์ฯ โดยตรง ทำให้สหกรณ์ฯ เกิดความสับสนในรูปแบบ และขาดการแนะนำอย่างใกล้ชิด จึงไม่สามารถจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบันได้ ส่งผลถึงการจัดประชุมใหญ่ เพื่อชี้แจงสมาชิกตามระเบียบของสหกรณ์ฯ ก็ไม่สามารถดำเนินการได้ จึงอยากให้ พชม. ประสานงานให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และใช้รูปแบบการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องเพียงรูปแบบเดียว นอกจากนี้อยากให้ พชม. ส่งเจ้าหน้าที่ที่เชี่ยวชาญออกแนะนำให้ความรู้ในการทำบัญชี โดยทดลองปฏิบัติจริง แก่ผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีของแต่ละสหกรณ์ฯ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และสามารถทำบัญชีได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะในระยะแรกของการดำเนินการควรจะให้การดูแลแนะนำอย่างต่อเนื่อง

พชม. ควรจะประมวลปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี, วิธีการลงบัญชี โดยจัดทำเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ หรือวิดีโอ เพื่อแนะนำขั้นตอนวิธีปฏิบัติในการลงบัญชี มีตัวอย่างประกอบ และแจกให้กับสหกรณ์ฯ ที่เป็นสมาชิกโดยมีเจ้าหน้าที่ พชม. ที่เชี่ยวชาญเรื่องบัญชีเป็นผู้เลี้ยง

4. การสนับสนุนด้านการจัดการและเทคนิคที่จำเป็นในการทำโครงการที่อยู่อาศัย

สหกรณ์ฯ เกิดขึ้นจากการรวมตัวของชาวบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำ จึงไม่สามารถที่จะเข้าใจระบบของสหกรณ์ได้โดยลำพัง อีกทั้งยังเป็นการจัดตั้งขึ้น โดยมีได้มีการเตรียมการกันไว้ล่วงหน้า การฝึกอบรมทักษะในการจัดการสหกรณ์ รวมถึงการอบรมความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับระบบสหกรณ์ฯ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้เข้าใจบทบาท และหน้าที่ของตน

เอง จึงต้องการให้ พชม. เพิ่มบุคคลากรในด้านนี้ให้เพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจากปัจจุบันมีกลุ่มออมทรัพย์ เกิดขึ้นมาเป็นจำนวนมาก หากกลุ่มออมทรัพย์ ได้รับความรู้เป็นพื้นฐานก็ย่อมจะสามารถเข้าสู่ระบบสหกรณ์ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น แต่ทั้งนี้ พชม. จะต้องอบรมบุคคลากรของพชม. ให้มีแนวทางการแนะนำสมาชิกที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เนื่องจากที่ผ่านมา แต่ละสหกรณ์ฯ แต่ละชุมชน จะได้รับการชี้แจงแนะนำ หรือรับข้อมูลที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความสับสน และขัดแย้งกัน ระหว่างชุมชน และภายในชุมชน เมื่อมีการเปรียบเทียบกับชุมชนอื่น ดังนั้นหาก พชม. ยังไม่สามารถจัดบุคคลากรได้เพียงพอ ก็สามารถที่จะให้สหกรณ์ฯ ที่เป็นสมาชิกของพชม. ส่งตัวแทนของสหกรณ์ฯ ที่รับผิดชอบในด้านต่าง ๆ เข้าร่วมรับการอบรมความรู้พร้อมกัน แล้วนำไปถ่ายทอดให้สมาชิกในสหกรณ์ฯ ต่อไป นอกจากนั้น อยากจะให้ พชม. สร้างสหกรณ์ฯ ตัวอย่าง ที่มีการจัดระบบการทำงาน ที่ถูกต้อง เพื่อให้สหกรณ์ฯ อื่น ๆ ได้ศึกษาการทำงานจากของจริง และการให้ชาวบ้านด้วยกันเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กันและกันจะค่อนข้างสะดวก เป็นกันเองมากกว่า รวมถึงการมีเวลาชี้แจงแนะนำกันได้ตลอดเวลา โดยเจ้าหน้าที่ของ พชม. ทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยง

5. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ได้แก่

- อยากให้ พชม. สนับสนุนเรื่องที่อยู่อาศัยเป็นด้านหลัก เพราะถ้าหากชาวบ้านมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงจะรู้สึกอบอุ่น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เกิดพลัง และกำลังใจที่จะทำงาน การประกอบอาชีพก็จะเป็นหลักแหล่งและมีประสิทธิภาพในการทำงานมากกว่าเดิม
- คิดว่า พชม. เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทคล้ายธนาคารเงินกู้ และทำการผลักดันให้ชุมชน สามารถมีที่อยู่อาศัย เป็นของตนเอง โดยการจัดการของชุมชนเอง ซึ่งชุมชนมีอิสระในการกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เองได้
- พชม. ทำให้คนจนเมืองสามารถมีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย เป็นของตนเองได้

- อยากให้ พชม. ทำการประชาสัมพันธ์ให้เห็นความสำคัญในการแก้ไขปัญหาคืออยู่อาศัย โดยองค์กรชุมชนและยกตัวอย่างสหกรณ์ฯ ที่ประสบผลสำเร็จเพื่อเป็นแบบอย่างแก่สหกรณ์ฯ อื่น ๆ

6. วิเคราะห์ความสามารถในการจ่ายคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์ฯ

ในที่นี้จะขอพิจารณาเกี่ยวกับความสามารถในการกู้ยืมและการชำระคืนเงินกู้ (Ability To Pay) ของสมาชิกสหกรณ์ฯ โดยใช้อัตราการผ่อนชำระต่อเดือนตามระดับอัตราดอกเบี้ยต่างๆ เทียบกับรายได้ต่อครัวเรือน ดังตารางต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6.1 คิดค่าใช้จ่ายที่อยู่อาศัยร้อยละ 20 ของรายได้ ระยะเวลาการผ่อนชำระ 15 ปี

ตารางที่ 48 แสดงอัตราการผ่อนชำระและรายได้ของครัวเรือนเมื่อคิดค่าใช้จ่ายที่อยู่อาศัยร้อยละ 20 ของรายได้

เงินกู้ (บาท)	อัตราดอกเบี้ย 4.5%		อัตราดอกเบี้ย 5%		อัตราดอกเบี้ย 6%		อัตราดอกเบี้ย 8%	
	อัตราการ ผ่อนชำระ	รายได้ ครัวเรือน	อัตราการ ผ่อนชำระ	รายได้ ครัวเรือน	อัตราการ ผ่อนชำระ	รายได้ ครัวเรือน	อัตราการ ผ่อนชำระ	รายได้ ครัวเรือน
120,000	917	4,585	949	4,745	1,013	5,065	1,147	5,735
150,000	1,147	5,735	1,186	5,930	1,265	6,325	1,433	7,165
200,000	1,530	7,650	1,581	7,905	1,678	8,435	1,797	8,985
250,000	1,912	9,560	1,976	9,880	2,104	10,520	2,389	12,845
300,000	2,295	11,475	2,372	11,860	2,531	12,655	2,876	14,380
350,000	2,677	13,385	2,767	13,835	2,953	14,765	3,344	16,720
400,000	3,060	15,300	3,162	15,810	3,375	16,675	3,822	19,110

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6.2 คิดค่าใช้จ่ายที่อยู่อาศัยร้อยละ 25 ของรายได้ ระยะเวลาการผ่อนชำระ 15 ปี

ตารางที่ 49 แสดงอัตราการผ่อนชำระและรายได้ของครัวเรือนเมื่อคิดค่าใช้จ่ายที่อยู่อาศัยร้อยละ 25 ของรายได้

เงินกู้ (บาท)	อัตราดอกเบี้ย 4.5%		อัตราดอกเบี้ย 5%		อัตราดอกเบี้ย 6%		อัตราดอกเบี้ย 8%	
	อัตราการ ผ่อนชำระ	รายได้ ครัวเรือน	อัตราการ ผ่อนชำระ	รายได้ ครัวเรือน	อัตราการ ผ่อนชำระ	รายได้ ครัวเรือน	อัตราการ ผ่อนชำระ	รายได้ ครัวเรือน
120,000	917	3,668	949	3,796	1,013	4,052	1,147	4,588
150,000	1,147	4,588	1,186	4,744	1,265	5,063	1,433	5,733
200,000	1,530	6,120	1,581	6,325	1,678	6,750	1,797	7,190
250,000	1,912	7,648	1,976	7,907	2,104	6,438	2,389	9,556
300,000	2,295	9,180	2,372	9,488	2,531	10,126	2,876	11,467
350,000	2,677	10,708	2,767	11,069	2,953	11,813	3,344	13,379
400,000	3,060	12,240	3,162	12,651	3,375	13,501	3,822	15,290

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6.3 คิดค่าใช้จ่ายที่อยู่อาศัยร้อยละ 25 ของรายได้ ระยะการผ่อนชำระ 15 ปี
เปรียบเทียบกับ ธนาคารอาคารสงเคราะห์

ตารางที่ 50 แสดงอัตราการผ่อนชำระและรายได้ของครัวเรือนเมื่อคิดค่าใช้จ่ายที่อยู่อาศัยร้อยละ 25
ของรายได้เปรียบเทียบกับตารางการผ่อนชำระของธนาคารอาคารสงเคราะห์
(ข้อมูล ณ วันที่ 17 พ.ย. 2538)

เงินกู้ (บาท)	อัตราดอกเบี้ย 4.5%		อัตราดอกเบี้ย 8%		ดอกเบี้ย 12.25%		ดอกเบี้ย 12.75%	
	อัตราการ ผ่อนชำระ	รายได้ ครัวเรือน	อัตราการ ผ่อนชำระ	รายได้ ครัวเรือน	อัตราการ ผ่อนชำระ	รายได้ ครัวเรือน	อัตราการ ผ่อนชำระ	รายได้ ครัวเรือน
120,000	917	3,668	1,147	4,588	1,460	5,840	-	-
150,000	1,147	4,588	1,433	5,733	1,950	7,800	-	-
200,000	1,530	6,120	1,797	7,190	2,600	10,400	-	-
250,000	1,912	7,648	2,389	9,556	-	-	3,300	13,200
300,000	2,295	9,180	2,876	11,467	-	-	3,950	15,800
350,000	2,677	10,708	3,344	13,379	-	-	4,650	18,600
400,000	3,060	12,240	3,822	15,290	-	-	5,300	21,200

หมายเหตุ : ธนาคารอาคารสงเคราะห์ คิดอัตราดอกเบี้ย ณ 17 พ.ย. 2538 ดังนี้

- วงเงินกู้ไม่เกิน 100,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 11.75 ต่อปี
- วงเงินกู้ไม่เกิน 200,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12.25 ต่อปี
- วงเงินกู้ไม่เกิน 750,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12.75 ต่อปี

จะพบว่าที่วงเงินกู้ยืม 120,000 บาท สมาชิกที่มีรายได้เพียง 3,668 บาทต่อเดือน ก็สามารถที่จะกู้ได้ และสามารถจ่ายคืนเงินกู้ได้ด้วยเช่นกันทั้งนี้เป็นเพราะอัตราดอกเบี้ยที่สหกรณ์ฯ แต่ละแห่งเรียกเก็บสมาชิกมีอัตราสูงต่ำ แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของคณะกรรมการสหกรณ์ฯ เพราะส่วนต่างที่สหกรณ์ฯ เรียกเก็บกับสมาชิกก็คือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ เอง จากเหตุผลนี้เองที่ทำให้สมาชิกที่มีระดับรายได้ไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือน จำนวน 15 ราย หรือร้อยละ 7.18 จากกลุ่มตัวอย่าง 209 ราย สามารถที่จะใช้บริการเงินกู้ร่วมกับสมาชิกส่วนใหญ่ที่มีรายได้สูงกว่าได้ ทั้งนี้ถ้าพิจารณาที่อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8 ต่อปี ระยะเวลา 15 ปี อัตราการผ่อนชำระร้อยละ 25 ของรายได้ต่อเดือน จะเห็นว่ากลุ่มที่รายได้ไม่เกิน 5,000 บาท สามารถกู้เงินได้ไม่เกิน 120,000 บาท กลุ่มรายได้ 5,001-10,000 บาท กู้ได้สูงสุดไม่เกิน 250,000 บาท กลุ่มรายได้ 10,001-15,000 บาท กู้ได้สูงสุดไม่เกิน 350,000 บาท, กลุ่มรายได้ตั้งแต่ 15,001 บาทขึ้นไปสามารถกู้เงินได้มากกว่า 400,000 บาท ซึ่งข้อมูลค่าใช้จ่ายในการพัฒนาที่อยู่อาศัยของชุมชนแออัดจากการประชุมผู้แทนองค์กรชุมชน ประกอบด้วยค่าที่ดินไม่เกิน 150,000 บาท ค่าก่อสร้างบ้านตามมาตรฐานราคา 200,000 บาท รวมเป็นเงิน 350,000 บาท ต่อครัวเรือน แต่สภาพความเป็นจริงในการปลูกสร้างบ้านสมาชิกจะใช้วัสดุเดิมบางส่วนและต่อเติมภายหลัง ความจำเป็นในเรื่องต้นจึงอยู่ในวงเงิน 150,000 บาท ซึ่งจากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า สมาชิกสหกรณ์ฯ สามารถรับภาระได้ และหากสมาชิกกู้เงินจากสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารอาคารสงเคราะห์ วงเงินเท่ากัน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12.25 ระยะเวลา 15 ปี (ข้อมูลตารางการผ่อนชำระเมื่อ 17 พ.ย. 38) อัตราการผ่อนชำระเดือนละ 1,950 บาท ถ้าคิดเป็นร้อยละ 25 ของรายได้ ผู้กู้ต้องมีรายได้เดือนละ ประมาณ 7,800 บาท หากเป็นเช่นนี้สมาชิกสหกรณ์ฯ ส่วนใหญ่ก็ยังสามารที่จะรับภาระการผ่อนชำระได้ นอกจากนี้ในประเด็นของคุณสมบัติเกี่ยวกับอายุของผู้กู้ นั้น ส่วนใหญ่สถาบันการเงินจะกำหนดให้อายุของผู้กู้รวมกับจำนวนปีที่ขอกู้หรือระยะเวลาการผ่อนชำระแล้วไม่เกิน 65 ปี จากการศึกษากลุ่มตัว

อย่างที่ถูกเงินจาก พชม. ส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 30-49 ปี เมื่อรวมกับระยะเวลาที่ถูก 15 ปี เท่ากับอายุระหว่าง 45-64 ปี ซึ่งคุณสมบัติก็สอดคล้องตามหลักเกณฑ์ ดังนั้นหากจะกล่าวถึงเกณฑ์ในการพิจารณาสินเชื่อของสถาบันการเงินไม่ว่าจะเป็นอาชีพรายได้, หลักทรัพย์ประกันเงินกู้, คุณสมบัติของผู้กู้ และความสามารถในการชำระหนี้ ผลจากการศึกษาพบว่า คุณสมบัติของสมาชิกสหกรณ์ฯ ส่วนใหญ่จะสอดคล้องตามหลักเกณฑ์โดยเฉพาะประเด็นสำคัญในเรื่องความสามารถในการชำระหนี้ อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่มีปัญหาหนี้เสีย มีเพียงประเด็นเรื่องอาชีพเท่านั้น ที่ยังไม่อยู่ในเกณฑ์ทั้งนี้ เพราะสมาชิกส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปและค้าขายก็เนื่องเพราะความไม่มั่นคงในการอยู่อาศัยหากสมาชิกได้ที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองเป็นหลักแหล่งก็น่าจะทำให้สมาชิกยุติการโยกย้าย และมุ่งมั่นทำงานโดยมีเป้าหมายชัดเจนขึ้นได้จากข้อมูลต่างๆ แสดงให้เห็นว่าสมาชิกสหกรณ์ฯ ที่ทำการศึกษาครั้งนี้มีศักยภาพเพียงพอที่จะสามารถชำระหนี้เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยประเภทโครงการจาก พชม. ได้ และหากสถาบันการเงินจะมีการกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาสินเชื่อ และกำหนดอัตราดอกเบี้ยเป็นการเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยเป็นกรณีพิเศษแล้ว นับว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีรายได้น้อยได้พึ่งพาแหล่งการเงินในระบบเพิ่มมากขึ้น

7. วิเคราะห์บทบาทในการบริหารงานของคณะกรรมการสหกรณ์

ดังที่กล่าวมาแล้วจากผลการศึกษา จะเห็นว่าบทบาทของคณะกรรมการสหกรณ์ฯ ในเบื้องต้นมีสถานะเป็นเพียงผู้ประสานงาน ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่าเหตุผลในการก่อตั้งสหกรณ์ฯ ขึ้นในขณะนั้นเพื่อแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยที่กำลังประสบปัญหาการไล่รื้ออยู่ในขั้นวิกฤต ในเบื้องต้นจึงไม่มีใครที่จะสนใจศึกษาทำความเข้าใจกับระบบสหกรณ์ฯ อย่างแท้จริงประกอบกับผู้มีรายได้น้อย ส่วนใหญ่จะมีระดับการศึกษาต่ำตามข้อมูลที่ได้จากการศึกษาคือ ระดับประถมศึกษา เมื่อมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบมาเป็นองค์กรที่เป็นนิติบุคคล ที่ต้องมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบจึงประสบกับปัญหาในการเรียนรู้ และทำความเข้าใจพอสมควร แต่จากการที่มีหน่วยงานต่าง ๆ ให้การช่วยเหลือ เช่น องค์กร NGO, การเคหะแห่งชาติ, กรมส่งเสริมสหกรณ์ฯ รวมถึงสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง ซึ่งค่อนข้างมีบทบาทในการสนับสนุน

สนุน ทั้งการจัดฝึกอบรมความรู้ และการให้สินเชื่อที่อยู่อาศัยแก่สหกรณ์ฯ ทำให้
 การบริหารจัดการสหกรณ์ฯ มีการพัฒนาที่เป็นระบบมากขึ้น มีการจัดแบ่งหน้าทำงาน
 เป็นฝ่ายพัฒนาที่อยู่อาศัย, ฝ่ายสินเชื่อและติดตามหนี้ ฯลฯ เพิ่มเติมเป็นพิเศษ
 โดยคณะกรรมการดำเนินการ จำนวน 9-15 คน เป็นตัวแทนที่ได้รับการเลือกตั้ง
 จากที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ฯ และอยู่ในวาระประมาณ 1-2 ปี คณะกรรมการตั้ง
 กล่าวจะดำเนินการคัดเลือกผู้เข้าดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามที่จัดแบ่งไว้ในโครง
 สร้างองค์กรโดยสายการบังคับบัญชา จะมีประธานเป็นผู้มีอำนาจสูงสุด คอยควบคุม
 คุมการทำงานของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ และคณะกรรมการสหกรณ์ฯ ส่วนใหญ่
 จะมีการจัดประชุมเพื่อแจ้งข่าวสาร, รับทราบปัญหาและหาข้อสรุปเพื่อแก้ปัญหา
 เดือนละ 1 ครั้ง แล้วจึงนำผลการประชุมไปแจ้ง หรือตีคประกาศให้สมาชิกได้รับ
 ทราบข่าวสาร และความเคลื่อนไหวและกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์ฯ ในด้าน
 ของงบประมาณและการควบคุมการใช้จ่ายจะเป็นหน้าที่ของฝ่ายการเงิน/บัญชี หรือ
 เหมัญญิก ของสหกรณ์ฯ โดยอยู่ภายใต้การกำกับการของประธานและรองประธาน
 นอกจากนี้แล้วตามข้อบังคับของสหกรณ์ฯ ยังกำหนดให้สหกรณ์ฯ ต้องดำเนินการจัด
 ประชุมใหญ่ประจำปี เพื่อรายงานผลการดำเนินงานให้ที่ประชุมได้รับทราบและเป็น
 การจัดประชุมใหญ่ประจำปี เพื่อรายงานผลการดำเนินงานให้ที่ประชุมได้รับทราบ
 และเป็นการตรวจสอบการบริหารงานของคณะกรรมการ หรือให้ความเห็นชอบใน
 นโยบาย การดำเนินงานของสหกรณ์ฯ รวมไปถึงการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนิน
 งานชุดใหม่ แต่จากข้อมูลที่ทำการศึกษา พบว่า สหกรณ์ฯ บางแห่ง ไม่สามารถจัด
 ประชุมใหญ่ ประจำปีได้ เนื่องจากปัญหาในเรื่องระบบบัญชีที่ไม่สามารถปิดงบเพื่อ
 เสนอให้ผู้ตรวจสอบบัญชี จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ฯ ได้ทำการตรวจสอบความถูกต้อง
 ก่อนนำเสนอรายงานในที่ประชุมใหญ่ได้ ทั้งนี้ส่วนใหญ่เกิดจากความสับสนใน
 หลักการบันทึกบัญชี เนื่องจากระบบบัญชีที่ทชม. แนะนำกับระบบบัญชีที่กรมส่งเสริม
 สหกรณ์ฯ แนะนำ ไม่สอดคล้องตรงกัน ประกอบกับการขาดบุคลากรที่
 สามารถทำงานบัญชีโดยเฉพาะ จึงทำให้เกิดการสะสมมากขึ้น จนไม่สามารถทำ
 บัญชีให้เป็นปัจจุบันได้ แต่สหกรณ์ฯ หลายแห่งคณะกรรมการได้พยายามแก้ไขปัญหา

โดยการว่าจ้างพนักงานมาจัดทำบัญชีให้สหกรณ์ฯ ทั้งที่เป็นการประจำและชั่วคราว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นลูกหลานของสมาชิกสหกรณ์ฯ อยู่แล้ว มาช่วยจัดการเรื่องบัญชีให้กับสหกรณ์ฯ ทำให้สามารถคลี่คลายปัญหาได้ในระดับที่น่าพอใจ

ผลของการศึกษาในครั้งนี้ หากพิจารณาเปรียบเทียบกับหลักในการบริหารหรือการจัดการของ Luther H. Gulick และ Lydall F. Urwick ที่เขียนไว้ในหนังสือชื่อ Papers On The Sciences Of Administration โดยเห็นว่าการบริหารหรือการจัดการที่มีประสิทธิภาพ จะต้องประกอบด้วย POSDCORB ซึ่งย่อมาจาก P=Planning (การวางแผนงาน), O=Organizing (การจัดองค์การ), S=Staffing (การจัดคนเข้าทำงาน), D=Directing (การอำนวยการหรือการสั่งงาน) Co=Co-Ordinating (การร่วมมือประสานงานกัน), R=Reporting (การรายงานผลการปฏิบัติงาน), B=Budgeting (การจัดทำงบประมาณของหน่วยงาน) จะพบว่าการบริหารจัดการสหกรณ์ฯ ที่ทำการศึกษาคือจะอยู่ดำเนินการภายใต้กรอบหรือข้อบังคับของสหกรณ์ฯ และยังมีองค์กรเอกชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นที่ปรึกษา แนะนำ และโดยเฉพาะสหกรณ์ฯ ที่ใช้บริการเงินกู้เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย จาก พชม. จะได้รับการดูแลแนะนำจาก พชม. อยู่เสมอ ในเรื่องของการวางแผนงานและการจัดองค์การจึงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการตั้งสหกรณ์ฯ คือการดำเนินโครงการที่อยู่อาศัย และจัดโครงสร้างองค์กร เป็นหมวดหมู่สอดคล้องกับหน้าทำงาน การจัดคนเข้าทำงาน ก็คือคณะกรรมการที่ได้รับการเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ฯ การอำนวยการหรือการสั่งงานก็มีสายการบังคับบัญชาเป็นลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน ส่วนการประสานงานร่วมมือกัน, การรายงานผลการปฏิบัติงานรวมถึงการจัดทำงบประมาณ ในระบบสหกรณ์ฯ นั้นที่ทำการศึกษาก็มีการประสานงานร่วมมือกัน อยู่ในระดับดี ยกเว้นสหกรณ์ฯ บางแห่งที่สมาชิกต้องกระจายกันอยู่ชั่วคราว เนื่องจากชุมชนเดิมโดนรื้อย้ายไปแล้ว ทำให้มีอุปสรรคในการประสานงานกันบ้าง การรายงานผลการปฏิบัติงาน คณะกรรมการสหกรณ์ฯ ต้องรายงานในที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ฯ เป็นประจำทุกปี ในด้านการจัดทำงบประมาณของสหกรณ์ฯ เองก็ไม่มี ความซับซ้อน เนื่อง

จากสหกรณ์ฯ ส่วนใหญ่จะมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการบริหารงานภายในสหกรณ์ฯ ส่วนรายได้ก็เกิดจากส่วนต่าง ของดอกเบี้ยเงินกู้ที่เรียกเก็บจากสมาชิกสหกรณ์ฯ เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วจะเห็นว่าการบริหารงานของสหกรณ์ฯ ที่ทำการศึกษานี้มี ส่วนประกอบที่สอดคล้องตามหลักของ POSDCORB ซึ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับหลัก การบริหารหรือการจัดการที่มีประสิทธิภาพที่เสนอโดย LUTHER H. GULICK และ LYDALL F. URWICK แต่สิ่งที่ยังจำเป็นต้องทำต่อเนื่องควบคู่กันไป เพื่อเสริม ศักยภาพในการบริหารการจ้ดองค์การ ก็คือ การฝึกอบรมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบสหกรณ์ฯ เพื่อให้ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่มีความเข้าใจ ระบบสหกรณ์ฯ อย่างลึกซึ้ง ซึ่งจะ เป็นพื้นฐานที่สนับสนุนให้คณะกรรมการสหกรณ์ฯ เข้าใจในบทบาท หน้าที่และขอบเขตของความรับผิดชอบ เหตุที่ต้องเน้นย้ำในประเด็นนี้เป็นเพราะว่า คณะกรรมการสหกรณ์ฯ ก็คือชาวชุมชนที่มีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ เช่นกันจึงอาจจะ ไม่สามารถทำความเข้าใจในบางประเด็นที่มีความซับซ้อนในระยะเวลายันสั้นได้ แต่ถ้าหากสามารถทำความเข้าใจได้แล้ว กลุ่มคนเหล่านี้จะสามารถถ่ายทอดไปยัง สมาชิกหรือคนในชุมชนได้รวดเร็ว และเกิดความเข้าใจได้ดีกว่า สิ่งเหล่านี้จะช่วย ให้เกิดการประสานงานร่วมมือกันอย่างเป็นเอกภาพ และราบรื่น อันจะนำไปสู่การ พัฒนาระบบสหกรณ์ฯ ให้มีความเข้มแข็งและเติบโตต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 51 แสดงผลสรุปการศึกษาจำแนกตามหัวข้อที่ศึกษา

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาสมาชิก สหกรณ์ฯ ที่กู้ พวม.

สรุปผลการศึกษา		ร้อยละ
1.สถานภาพทางสังคมและโครงสร้างของครอบครัว		
1.1 เพศ	หญิง	63.16
1.2 อายุ	40-49 ปี	40.67
1.3 ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	73.21
1.4 ศาสนา	พุทธ	98.56
1.5 จำนวนสมาชิกในครอบครัว	5 คนขึ้นไป	44.50
1.6 สมาชิกในวัยทำงานและมีรายได้	ครอบครัวละ 2 คน	53.11
1.7 สมาชิกในวัยทำงานแต่ไม่มีรายได้	ครอบครัวละ 1 คน	20.10
	ไม่ระบุ	60.29
2.ลักษณะทางเศรษฐกิจและสถานภาพทางการเงินของสมาชิก		
2.1 อาชีพ	รับจ้างทั่วไป	38.76
2.2 ระดับรายได้ครอบครัวต่อเดือน	5,001-10,000 บาท	40.19
	10,001-15,000 บาท	29.67
2.3 ระดับรายจ่ายครอบครัวต่อเดือน	ไม่เกิน 5,000 บาท	18.66
	5,001-10,000 บาท	56.46
2.4 การออมทรัพย์		
- ออมทรัพย์กลุ่ม	ไม่ระบุ	31.86
	4,001-8,000 บาท	30.09
- ซื้อหุ้นสหกรณ์ฯ	ไม่ระบุ	50.24
	2,001-4,000 บาท	32.06
2.5 การใช้สินเชื่อก จาก พวม.	ซื้อที่ดิน	61.72
2.6 ประโยชน์จากการใช้สินเชื่อ	มีที่อยู่อาศัยมั่นคง	93.30
2.7 ภาระที่เพิ่มขึ้น	ค่าใช้จ่ายมากขึ้นแต่ไม่มีปัญหา	74.16
2.8 ภาระหนี้สินอื่น	ไม่มี	78.95
2.9 การเก็บออม	ไม่มีเงินเหลือเก็บ	64.59

ตารางที่ 51 แสดงผลสรุปการศึกษาจำแนกตามหัวข้อที่ศึกษา (ต่อ)

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาสมาชิก สหกรณ์ฯที่ผู้ พชม.(ต่อ)

สรุปผลการศึกษา		ร้อยละ
3.การมีส่วนร่วมในขบวนการสหกรณ์ฯ		
3.1 เหตุผลที่สมัครเป็นสมาชิก	แก้ปัญหาการถูกไล่รื้อ	29.17
3.2 เหตุผลการตั้งสหกรณ์ฯ	แก้ปัญหาที่อยู่อาศัย	93.87
3.3 การอบรมความรู้	ไม่เคยได้รับการอบรม	66.03
3.4 การเข้าประชุมร่วมกับสหกรณ์ฯ	เคยเข้าประชุมอย่างน้อย 1 ครั้ง	89.47
3.5 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	กรรมการบอก	40.92
3.6 การมีส่วนร่วมในการเลือกกรรมการฯ	ไปทุกครั้ง	74.64
3.7 ข้อพิจารณาในการเลือก	น่าเชื่อถือ,ไว้ใจได้	30.05
	เป็นผู้นำชุมชน,เสียสละ	28.64
	ความรู้ความสามารถ	28.17
3.8 สิ่งที่ยากทำให้กับสหกรณ์ฯ	ให้ความร่วมมือทุกเรื่อง	42.99
	ไม่ตอบ	50.00
4.ทัศนคติและความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของกรรมการสหกรณ์ฯ		
4.1 เรื่องที่พอใจและมีประโยชน์ต่อ สหกรณ์ฯ	การติดต่อสื่อสารและ- ให้ข้อมูลความรู้	23.26
	การบริการ/ช่วยเหลือสมาชิก	21.22
4.2 เรื่องที่ไม่พอใจและอยากให้ ปรับปรุง	ไม่มี	34.98
	ความสามารถ/พฤติกรรมของ- กรรมการในการทำงาน	25.86
	การเงิน/การจัดทำบัญชี	21.67

ตารางที่ 51 แสดงผลสรุปการศึกษาจำแนกตามหัวข้อที่ศึกษา (ต่อ)

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาสมาชิก สหกรณ์ฯ ที่กู้ พชม.(ต่อ)

สรุปผลการศึกษา		ร้อยละ
5. ทศนคติและความคิดเห็นต่อการทำงานของ พชม.		
5.1 พชม.เข้ามาทำอะไร	ให้เงินกู้	46.18
	พัฒนาองค์กร	20.88
	ตั้งกลุ่มออมทรัพย์	20.00
	ไม่รู้	10.88
5.2 เจ้าหน้าที่ พชม. มาทำอะไร	แนะนำช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหาชุมชน	17.95
	ไม่รู้	15.64
5.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของเจ้าหน้าที่ พชม.	เป็นผู้ประสานให้คำแนะนำและช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว	23.29
	ไม่ตอบ	57.53
	5.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาท พชม.	รักษาระดับอัตราไว้หรือลดลง
สนับสนุนและแก้ปัญหาที่อยู่อาศัย		7.01
อย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว		
ไม่ตอบ		66.36

ตารางที่ 52 แสดงผลสรุปการศึกษาจำแนกตามหัวข้อที่ศึกษา

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษากรรมการ สหกรณ์ฯ ที่ผู้ พชม.เปรียบเทียบกับสหกรณ์ฯ เเซ่งกี

สรุปผลการศึกษา		
หัวข้อ	สหกรณ์ฯ ที่ศึกษา	สหกรณ์ฯ เเซ่งกี
1. โครงสร้างองค์กร	1. คณะกรรมการ 9 - 15 คน 2. วาระการทำงาน 1 - 2 ปี 3. ตำแหน่งสำคัญ - ประธาน - รองประธาน - เสร้งกี - เลขานุการ - นายทะเบียน	1. คณะกรรมการ 10 คน 2. วาระการทำงาน 2 ปี 3. ตำแหน่งสำคัญ - ประธาน - รองประธาน - เสร้งกี - เลขานุการ - นายทะเบียน
2. การดำเนินงานของคณะกรรมการสหกรณ์ฯ		
2.1 บริการออมทรัพย์	1. เงินค้ำหุ้น 2. เงินฝากออมทรัพย์กลุ่ม	1. เงินค้ำหุ้น
2.2 บริการเงินกู้		
- เงินกู้พัฒนาที่อยู่อาศัย	ซื้อที่ดิน/ปลูกบ้าน	ซื้อที่ดิน/ปลูกบ้าน
- ขนาดที่ดิน	19.5 - 23 ตรว. / 5 - 10 ตรว.	5.4 - 16.2 ตรว.
- แหล่งเงินกู้	เงินออม+เงินกู้ พชม.	เงินออม+เงินกู้ ธกท. / ธอส.
- วงเงินกู้	ไม่เกิน 150,000 บาท	100,000 - 400,000 บาท
- หลักทรัพย์	โฉนด + กรรมการร่วมลงชื่อค้ำ	กองทุนค้ำประกันฯ / โฉนดที่ดิน
- อัตราดอกเบี้ย	4.5 - 8 % ต่อปี	ดอกเบี้ย ธอส. + 1%
- ระยะเวลา	15 ปี ยกเว้น บ้านมั่งงะ 8 ปี	ธกท. ไม่มีกำหนด/ธอส. 10 ปี
- อัตราการผ่อนชำระ	700 - 1,200 บาท	1,660 - 6,640 บาท

ตารางที่ 52 แสดงผลสรุปการศึกษาจำแนกตามหัวข้อที่ศึกษา (ต่อ)

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษารวมการ สหกรณ์ฯ ที่กู้ พหุมเปรียบเทียบกับสหกรณ์ฯ แข่งกั (ต่อ)

สรุปผลการศึกษา		
หัวข้อ	สหกรณ์ฯ ที่ศึกษา	สหกรณ์ฯ แข่งกั
- การชำระเงิน	ที่สหกรณ์ฯ / ธนาคาร ภายในวันที่ 7 ของทุกเดือน	ชำระผ่าน ธ.ไทยท努 สาขาขนานนาวา ภายในวันที่ 3 ของทุกเดือน
- มาตรการติดตามหนี้	ชำระล่าช้าคิดค่าปรับ 150 บาท/เดือน	ชำระล่าช้าคิดค่าปรับ 2 % ต่อเดือน
- กรรมสิทธิ์ในที่ดิน	สหกรณ์ฯ เป็นเจ้าของ	สมาชิกเป็นเจ้าของร่วม โฉนดเดี่ยว
- เงินกู้ประเภทอื่น	เงินกู้ฉุกเฉิน / เงินกู้สามัญ	เงินกู้ฉุกเฉิน / เงินกู้หมุนเวียน
- การพิจารณาเงินกู้	สหกรณ์ฯ ตั้งกรรมการพิจารณาเงินกู้ จำนวน 3 - 5 คน	กรรมการสหกรณ์ฯ เป็นผู้พิจารณา
- วงเงินกู้	พิจารณาตามความสามารถของผู้กู้	พิจารณาตามความสามารถของผู้กู้
- ระยะเวลา	6 เดือน - 2 ปี	นำไปรวมกับยอดเงินกู้เดิมโดยปรับอัตราดอกเบี้ยชำระใหม่
- อัตราดอกเบี้ย	12 - 24 % ต่อปี	ดอกเบี้ยเงินกู้ รอส. + 1 % ต่อปี
2.3 บริการสมาชิกด้านอื่น		
- การแจ้งข่าวสาร	กรรมการตัวแทนชุมชนเป็นผู้ประสานงาน / เสียงตามสาย	ติดประกาศ / เสียงตามสาย
- การอบรมความรู้	กรรมการถ่ายทอด, ตัวแทนเข้าอบรม, ประชุมกลุ่มย่อย	จัดสัมมนาให้สมาชิกทั้งในและนอกสถานที่
- เรื่องที่อบรม	ระบบสหกรณ์ฯ, การออมทรัพย์, การบริหารงานสหกรณ์ฯ	ระบบสหกรณ์ฯ, การออมทรัพย์
- หน่วยงานที่สนับสนุน	พหุม., กรมส่งเสริมฯ, กคช, NGO	กคช, กรมส่งเสริมฯ

ตารางที่ 52 แสดงผลสรุปการศึกษาจำแนกตามหัวข้อที่ศึกษา (ต่อ)

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษากรรมการ สหกรณ์ฯ ที่คู่ พหุมเปรียบเทียบกับสหกรณ์ฯ เเซงกี (ต่อ)

สรุปผลการศึกษา		
หัวข้อ	สหกรณ์ฯ ที่ศึกษา	สหกรณ์ฯ เเซงกี
3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการที่อยู่อาศัยโดยสหกรณ์ฯ		
3.1 ปัญหาที่เกิดจากสมาชิกสหกรณ์ฯ		
- ความรู้เกี่ยวกับระบบสหกรณ์ฯ	ไม่มีเวลาสนใจศึกษาอย่างจริงจัง	ไม่ค่อยสนใจศึกษา
- การชำระหนี้ล่าช้า	เปิดภาคเรียนบุตร, เจ็บป่วยถึงขั้นหยุดงาน, วางงานชั่วคราว	ไม่ค่อยเกิดขึ้น
- การคืนสิทธิ์	ย้ายกลับภูมิลำเนา, หย่าร้าง	ไม่สามารถผ่อนต่อได้, ย้ายไปอยู่ที่อื่น
- หยุคการออมทรัพย์	ไม่มีคนบริการ, กลัวไม่ได้รับเงินคืน	ขาดคนบริการจึงมีมติให้เลิกการออม
- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ฯ	ความสนใจมีน้อย, ต้องประกอบอาชีพ, ความร่วมมือมีน้อย	สมาชิกเข้าร่วมบ่อยแต่ไม่สนใจใคร่รู้อย่างจริงจัง
3.2 ปัญหาที่เกิดจากกรรมการสหกรณ์ฯ		
- ประสิทธิภาพในการบริหารงาน	ขาดความเป็นเอกภาพ, การประสานงานมีน้อย, เวลาช่วยเหลืองานน้อย	ขาดความเป็นเอกภาพในระยะแรก แต่ภายหลังไม่มีปัญหา
- ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	ยังไม่ได้เท่าที่ควร	เชิญวิทยากรภายนอกมาถ่ายทอดความรู้โดยตรง
- ความเข้าใจระบบบัญชีอย่างถูกต้อง	เกิดความสับสนเพราะระบบของ พหุม, ไม่ตรงกับของกรมส่งเสริมฯ	ใช้ระบบบัญชีของกรมส่งเสริมฯ เพียงแห่งเดียวจึงไม่มีปัญหา
3.3 ปัญหาที่เกิดจากตัวสหกรณ์ฯ		
- เงินทุนในการบริหารงาน	1. ไม่ได้ทำธุรกิจอย่างอื่น 2. ส่วนต่างดอกเบี้ยเก็บน้อยไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ฯ	มีรายได้จากส่วนต่างดอกเบี้ยเงินกู้, ได้เงินบริจาคจากการ โอนสิทธิ์และเงินปันผลของสมาชิกที่สมทบให้กับสหกรณ์ แต่ไม่เพียงพอ

ตารางที่ 52 แสดงผลสรุปการศึกษาจำแนกตามหัวข้อที่ศึกษา (ต่อ)

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษากรรมการ สหกรณ์ฯ ที่ผู้ พจน.เปรียบเทียบกับสหกรณ์ฯ เเซ่งกี (ต่อ)

สรุปผลการศึกษา		
หัวข้อ	สหกรณ์ฯ ที่ศึกษา	สหกรณ์ฯ เเซ่งกี
- ภาษีธุรกิจเฉพาะ	สหกรณ์ฯ ต้องรับภาระเพิ่ม โดยไม่สามารถเรียกเก็บเพิ่มจากสมาชิกได้ เนื่องจากได้นำมาคำนวณตั้งแต่ต้น	สหกรณ์ฯ ต้องขาดทุนจากการขายที่ให้สมาชิก เพราะถูกเรียกเก็บภาษีย้อนหลัง
- ความคล่องตัวในการดำเนินงาน	1. ติดขัดปัญหาข้อกฎหมายบางประการ เช่น กฎหมาย ปว.286 2. ขาดการสนับสนุนทางเทคนิคจากหน่วยงานภายนอก เช่น การรังวัด	ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินทำให้ไม่สามารถจัดแบ่งแปลงให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสมาชิกได้
4. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อ พจน.		
- อัตราดอกเบี้ย	ให้รักษาอัตราดอกเบี้ยไว้ในระดับเดิม	
- สัดส่วนเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย	ต้องการให้เพิ่มสัดส่วนจากเดิมร้อยละ 30 เป็น ร้อยละ 50	
- ระบบบัญชี	ให้ปรับระบบบัญชีให้สอดคล้องกับระบบของกรมส่งเสริมฯ	
- การสนับสนุนด้านการจัดการและเทคนิคจำเป็น	1. ผูกอบรมทักษะในการจัดการองค์กร 2. ให้เจ้าหน้าที่เข้าชุมชนถึงขั้น	